

Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu

Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu

2021

Gençlik Örgütleri Forumu

Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu

Hazırlayanlar

Ayça Kiriş
Çağın Bulakbaşı
Ela Serpil Evliyaoğlu

Saha Araştırması

MetroPoll Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

Grafik Tasarım ve Uygulama

Mustafa Onur Kaygısız

İçindekiler

GoFor Kimdir?	1
NDI Türkiye Kimdir?	1
Yönetici Özeti	2
Giriş	4
1.1 Arka Plan	4
1.2 Amaç	8
1.3 Yöntem	8
1.4 Araştırmanın Kısıtlılıkları	9
1.5 Raporun Çerçevesi	9
1. Bölüm - Demografik / Tanımlayıcı Bilgiler	10
2. Bölüm - Yerel Yönetimlere Katılım ve Gençlik	12
3. Bölüm - Sivil Toplum ve Gençlik	22
4. Bölüm - Kadın ve Siyaset	26
5. Bölüm - Gençlerin Oy Verme Eğilimleri	33
6. Bölüm - Gençler ve İletişim	43
7. Bölüm - Temel Çıkarımlar ve Tavsiyeler	46
Kaynakça	47

Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor) Kimdir?

Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor), Türkiye'nin Ulusal Gençlik Konseyi olmak amacıyla bir araya gelen 29 gençlik örgütü tarafından kurulmuştur. 2015 yılında tüzel kişiliğine kavuşan ve bir şemsiye örgüt olan GoFor'un, şu anda 67 üye örgütü bulunmaktadır. GoFor, gençliği 18-30 yaş arası olarak tanımlamaktadır ve yönetim kuruluyla üye örgüt temsilcileri bu yaş aralığındaki gençlerden oluşmaktadır. Üye örgütler; tüzel kişiliği olan dernek, vakıf, kooperatif gibi yapılar olabildiği gibi, tüzel kişiliği olmayan inisiyatif, platform ve topluluklardan da oluşmaktadır. GoFor'un iki temel amacı vardır. Bunlardan ilki, Türkiye'deki çok çeşitli yapılara sahip gençlik gruplarının katılımıyla yerel ve ulusal düzeyde kapsayıcı gençlik politikalarının hazırlanmasına katkı sunmak, ikincisi ise, üye örgütlerin kapasitelerinin güçlendirilmesine destek vermektir. Bu amaçlarla GoFor; yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde savunuculuk faaliyetleri, üye örgütlerin kapasitelerinin güçlendirilmesi için eğitim ve atölye çalışmaları, gençlik haklarının görünür kılınması için raporlama faaliyetleri ve üye örgütlerin kurumsal politika üretmeleri için destekleyici faaliyetler yürütmektedir.

GoFor, Avrupa'nın en önemli gençlik ağı olan Avrupa Gençlik Forumu'nun (European Youth Forum) gözlemci üyesidir. Aynı zamanda uluslararası alanda EuroMed Akdeniz Gençlik Ağı (EuroMed Youth Network) üyeliği vardır ve Karadeniz Ekonomik İş birliği Sivil Toplum ve Politika Birimi (Black Sea Economic Cooperation - Civil Society and Politics Unit) üyeliğine sahiptir.

GoFor'un son yıllardaki projeleri; üyesi olan örgütleri güçlendirmeye, aynı destek sağlamaya ve gençlerin karar alma mekanizmalarına katılmasına yönelik çalışmalar yapmaya odaklanmıştır. Genç kadınların siyasete ve yerel karar alma mekanizmalarına katılması da, öncelikli çalışma alanlarından biridir.

Gençlik Örgütleri Forumu'nun (GoFor) çalışmaları hakkında daha ayrıntılı bilgiyi, GoFor web sitesi

www.go-for.org 'da bulabilirsiniz.

NDI Türkiye Kimdir?

Ulusal Demokratik Enstitüsü (National Democratic Institute-NDI), 1983'teki kuruluşundan itibaren, vatandaş katılımı ile hükümette açıklık ve hesap verebilirlik mottosuyla dünya çapında demokratik kurumları desteklemek ve güçlendirmek için çalışan, kâr amacı gütmeyen, tarafsız bir kuruluştur. NDI, vatandaşların yaşam kalitesini iyileştirmeye çalışarak, demokratik hükümetlere yardımcı olur. NDI'nin ana odak noktası insanlardır. Demokratik yönetişimin yanıt verebilirliğini ve etkinliğini güçlendirip geliştirmek amacıyla fikirlerini, bilgilerini, deneyimlerini ve uzmanlıklarını paylaşmaları için bireyleri ve grupları bir araya getirmeye çalışır. Dünya çapında bu doğrultuda çalışan 60'ı aşkın ülke ofisi bulunmaktadır.

NDI, kadınların karar alma mekanizmalarına ve siyasete katılımını teşvik etme çalışmaları kapsamında, farklı ülkelerde birçok projeye öncülük etmiştir. NDI, 1997'den beri Türkiye'de demokratik yönetişimi desteklemektedir ve aşağıdaki konulara odaklanmıştır:

- Devletin şeffaflığı ve hesap verebilirliği.
- Türkiye'de meclis, hükümet, belediye ve sivil toplum liderlerini, ABD vatandaşlarının politika oluşturma sürecine olan katılımı ile yüzleştirmek.
- Meclis - vatandaş katılımı.
- Kadınların siyasete katılımı.
- Özellikle kadınlar ve gençler arasında siyasete sivil katılım.

- Meclis ve siyasi partiler aracılığıyla demokrasinin güçlendirilmesi.
- Şu anki odak noktamız ise aşağıdaki konular üzerinedir:
- Sivil Katılım: Yerel yönetimlerle sivil aktörler arasındaki iletişimi artırmak ve sivil aktörlerin yerel karar alma mekanizmalarına katılımını desteklemek.
- Genç Kadınların Siyasete Katılımı: Genç kadınların, özellikle yerel düzeyde, karar alma mekanizmalarına katılımını artırmak ve siyasette daha aktif yer almalarını desteklemek.
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Kadına yönelik şiddete karşı politika ve hizmet uygulamalarını geliştirmek üzere; yerel yönetimlerle sivil toplum örgütlerini güçlendirmek ve aralarındaki iş birliğini büyütmek.

NDI Türkiye'nin çalışmaları hakkında daha ayrıntılı bilgiyi, NDI web sitesi www.ndi.org'da bulabilirsiniz.

Yönetici Özeti

Arka Plan

Gençlerin siyasete katılımı kritik bir dönüm noktasındadır. Birkaç yıl içinde, gençler giderek daha fazla memnuniyetsizlik hissettiler, refahları ve gelecekleri için sosyal ve ekonomik fırsatların olmamasından dolayı hüsrana uğradılar ve toplumlarını değiştirmeye yönelik resmi, organize çabalara katılmaya ilgisiz kaldılar. Pandemi elbette durumu daha da kötüleştirdi, eğitim ve staj gibi fırsatları azalttı ve yeni iş fırsatlarını sınırladı ve orantısız bir şekilde etkilenen genç kadınlarla cinsiyet ayrımını artırdı. Başta sosyal medya olmak üzere, sosyal değişimler için kullandıkları araçların bir miktar ama sınırlı etkisi vardır. Gençliğin sesi nasıl daha fazla duyulabilir? Sosyal değişimi nasıl etkileyebilirler?

Avrupa Gençlik Forumu tarafından Türkiye'nin ulusal gençlik konseyi olarak tanınan GoFor, ve 1998'den beri Türkiye'de demokrasiyi ve yönetimi destekleyen çok taraflı bir sivil toplum kuruluşu olan Uluslararası İlişkiler İçin Ulusal Demokratik Enstitüsü, gençleri daha iyi anlamak ve katılımlarını harekete geçirmek için daha fazla bilgiye duyulan ihtiyacı fark etti.

Mevcut ortam, gençlerin siyasete ilgisini çekmek için iki önemli fırsat penceresi sunmaktadır. Birincisi, Türkiye, ortalama yaşı 32 ile Avrupa'nın en büyük genç nüfusuna sahiptir ve yaklaşan genel seçimlerde önemli sayıda genç oy kullanacaktır. Gençleri anlamak, özellikle oylarını çekmek isteyen politikacılar için ve yaşlı nesiller için büyük bir endişe kaynağıdır. İkincisi, yerel yönetim, vatandaşlara en yakın ve en erişilebilir kamu organları olarak ve gençleri etkileyen birçok karar almaları için, onların katılımı ve seslerini duyurması için bir fırsattır. Gençlerin karar alma süreçlerine katılımı, uygulanan politikaların gençler tarafında sahiplenmesini artırmakta ve siyasi kurumlara olan güveni artırmaktadır. Tarihsel olarak, gençlik ve özellikle genç kadınlar, hükümetin karar alma süreçlerinde güçlü bir sese sahip değildi ve GoFor ve NDI, gençliğin yaşam koşullarını iyileştirmek ve şehirleri gençlerin dahil olduğunu hissettikleri yerlere dönüştürmek için bunu değiştirmeyi amaçlamaktadır.

Metodoloji

GoFor ve NDI, gençlerin yerel yönetime, siyasete ve sivil topluma katılımı, genç kadınların siyasi katılımı ve gençlik ve iletişim gibi temel konulara odaklanan bu araştırmayı yürütmüştür. Araştırma, gençlerin nasıl ve ne şekilde yerel yönetimlerle etkileşime geçileceğini daha iyi anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması, Metropoll ortaklığında 27 bölgede 18-30 yaş arası 1.542 kişi ile anket gerçekleştirilmiştir ve buna ek olarak 30 genç de odak grup görüşmelerine katılmıştır.

Ana Bulgular

Bu araştırmada edilen temel bulgular arasında şunlar yer almaktadır:

1. Gençler nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmaktadır, kamusal yaşama dahil olma ve kararları etkileme konusunda toplumda özellikle genç kadınlar arasında en az duyulan gruplardan biridir.

2. Gençler yaşadıkları şehirlerdeki sorunları genellikle internet ve sosyal medya aracılığıyla istek ve şikayetlerle çözmeye çalıştıklarını ifade ettiler. Karar vermeyi etkilemek veya sosyal sorunları çözmek için organize yapılara katılırlar.

3. Kısmen gençler, karar alma mekanizmaları ve onları etkileyebilecek aktörler hakkında farkındalık eksikliği nedeniyle diğer karar alma süreçlerine katılmamaktadır.

4. Gençlerin STK'lar veya siyasi partiler gibi organize yapılara katılımını engelleyen birkaç önemli engel vardır. Bu yapılar hiyerarşiktir ve kapsayıcı değildir. Gençlerin hükümete, komşularına, sivil toplum kuruluşlarına veya diğerlerine güveni yok Gençlik, siyasi kutuplaşma ve siyasi katılımın riskleri konusunda endişeli. Diğer engeller arasında temel yaşam koşulları, işsizlik ve zaman eksikliği sayılabilir.

5. Kadınların siyasete ve sivil topluma katılım düzeyi řu nedenlerle daha da düşüktür: sosyal ve aile baskıları; siyasette kadınlara yönelik dil ve üslup; ev içi sorumluluklar; ve özgüven eksikliği.

6. Genç seçmenleri en çok etkileyebilecek konu istihdam fırsatlarının yaratılmasıdır.

Öneriler

Bu araştırma sonucunda GoFor ve NDI şunları önermektedir:

1. Belediyeler, gençlerle birlikte gençlerin günlük yaşamını ve refahını etkileyen kararlara öncelik vermelidir.

2. Her iki gençten biri için öncelikli olan istihdam ve eğitim konuları siyasi kutuplaşmanın en az yaşandığı politika alanları olduğundan, gençlerin yerel yönetimlere katılımını artırmaya yönelik süreçler de öncelikli olmalıdır.

3. Mevcut karar alma mekanizmalarının farkındalığı ve erişilebilirliği artırılırken, başta genç kadınlar olmak üzere gençlerin bu mekanizmalara katılımının önündeki engellerin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

4. Gençlerin yerel yönetimlerde karar alma süreçlerine katılma talebini karşılamak isteyen politika yapıcılar için; gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımlarında kullanılacak süreçlerin gençlerle birlikte tasarlanması, yönetilmesi ve bu süreçlerin kamu şeffaflığı içinde gerçekleştirilmesi öncelikli adımlar olmalıdır.

NDI ve GoFor, bunun gençlerin hükümete ilişkin anlayışını ve hükümetle olan etkileşimini değişimi etkilemek için dönüştürmek için kritik bir zaman olduğunun farkında. Bu raporun ayrıca başkalarının harekete geçmesi için bir bilgi temeli sağlayacağını umuyoruz.

Rapor

Bu raporun

1. Bölümünde, 1) gençlerin yerel yönetime katılımı, 2) gençlerin siyasete katılımı ve 3) genç kadınların siyasi katılımı ile ilgili üç önemli tarihsel noktanın tarihçesi ve açıklaması açıklanmaktadır. Raporun amacı ve metodolojisi de açıklanmıştır.

Bölüm 2, Yerel Yönetimlere ve Gençlere Katılım, gençlerin yerel yönetimler hakkındaki görüş ve

fikirlerini ve şehirlerinin karar alma mekanizmalarında ne kadar etkili olduklarını incelemektedir.

Bölüm 3, Sivil Toplum ve Gençlik, gençlerin sivil toplum kuruluşlarına olan güveni ve katılımına ve katılım sağlayamama nedenlerine odaklanmaktadır.

Bölüm 4, Kadın ve Siyaset, gençlerin kadınların siyasete girmesinin önündeki engeller hakkında ne düşündüklerini incelerken, aynı zamanda kadın ve siyaset hakkındaki fikirlerini de değerlendirmiştir.

Bölüm 5, Gençlerin Oy Verme Eğilimleri, gençlerin ortak kaygılarını, genel ve yerel olarak oy vermelerini etkileyen parti politikalarını ve oy verme eğiliminde oldukları partileri incelemektedir.

Bölüm 6, Gençlik ve İletişim, gençlerin bilgi için hangi kaynaklara güvendiğini ve siyasi tercihlerini sosyal medyada paylaşmaktan neden çekindiklerini değerlendirmiştir. Bu bölüm ayrıca gençlerin sosyal medya paylaşımlarıyla hangi tarafların etkileşimde bulunduğunu incelerken, şehirlerinin belediye başkanlarıyla olan iletişimi de incelenmiştir.

Bölüm 7, Temel Etkiler ve Öneriler, araştırmanın temel çıkarımlarını ve olası önerileri içerir.

GoFor & NDI

Giriş

1.1 Arka Plan

Türkiye, demografik açıdan oldukça yoğun bir genç nüfusa sahiptir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) "İstatistiklerle Gençlik 2018" araştırmasına göre; 2018 yılı itibarıyla Türkiye nüfusunun %15,6'sını, 12 milyon 781 bin kişiyle 20-29 yaş grubundaki gençler oluşturmaktadır. Bu nüfusun içindeki kadın oranı %49,1, erkek oranı ise %50,9'dur. Öte yandan gençlik kavramının literatürde birçok farklı karşılığı da bulunmaktadır. Kronolojik olarak tanımlandığında gençlik, bir yaş kategorisi olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Genel Meclisi, gençliği 15-24 yaş aralığında tanımlarken, ulusal ve yerel sosyokültürel gerçeklikler göz önüne alındığında gençlik tanımının 25-30 yaş aralığına çıkabileceği, hatta üst sınırın 35'e kadar yükselebileceğini de belirtmektedir. Avrupa Birliği programları çerçevesinde gençlere yönelik çalışmalar yürüten Ulusal Ajans ve European Youth Foundation ise gençliği, 15-30 gibi geniş bir yaş aralığında tanımlamaktadır. Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığının 2013 tarihli politika belgesi (Gençlik ve Spor Bakanlığı 2013), ülke şartlarına uygun olarak gençliğin 14-29 yaş aralığını kapsadığını belirterek, Türkiye'deki gençlik yaşı kategorisini oluşturmuştur. Bu çalışma kapsamında, GoFor'un da tanımladığı şekliyle, gençlik 18-30 yaş aralığı olarak ele alınmıştır.

Gençler, nüfusun bu kadar yoğun bir kısmını oluşturmalarına rağmen, kamusal yaşama yönelik kararlara ve bu kararları etkileme sürecine dâhil olmak konusunda toplumun sesi en az duyulan gruplarından birini oluşturmaktadır. Demokrasinin en temel unsurlarından biri olan siyasi katılım alanlarının birçoğunun, ülkedeki gençlerin büyük bir kesimini kapsamadığı ve onlar için erişilmez olduğu görülmektedir. Bu sebeplerden ötürü Birleşmiş Milletler tarafından "dezavantajlı grup" olarak nitelendirilen gençler, katılım açısından üstünde durulması gereken bir kesimdir.

Katılım, bu araştırma özelinde; "Yurttaşların, kamusal yaşamıyla ilgili olan kararlara dâhil

olma ve bu kararları etkileme süreci” olarak tanımlanmıştır (Bahçeci ve Yılmaz 2014). Öte yandan katılım kavramı, statik değildir ve zaman içinde farklı formlar almıştır. Son zamanlarda katılım kavramı, yönetim kavramına verilen önemle evrilmektedir. Yönetim ise Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından; “Herkesin kendi hayatını şekillendirdiği tartışmalara ve bunun sonucunda alınan kararlara katılma imkânlarının olduğu bir sistem” olarak tanımlanmaktadır (Akay tarih yok).

Tıpkı katılım kavramı gibi, gençliğin katılımı kavramı da zaman içinde değişiklik göstermiştir. Parsons gençliğin katılımını, “Gençlerin hâkim toplumsal normları içselleştirmeleri yoluyla toplumsal yapıyla bütünleşmeleri” olarak tanımlarken; T. H. Marshall ise; “Toplumdaki genç bireylerin sivil, siyasi ve sosyal gibi geniş çeşitlilikteki haklara erişimi” olarak açıklar (Bahçeci ve Yılmaz 2014). Bu bağlamda, gençlik döneminde elde edilen bu haklarla sivil, siyasi ve toplumsal yurttaşlığın dönüşümünün, topluma tam anlamıyla katılma hakkını yaratmakta olduğu söylenir.

Yerel Yönetimlere Katılım ve Gençler

Yerel yönetimler, merkezi yönetimlerin dışında kalan kamusal örgütlenmeler olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda, yerel yönetimler yerel toplulukların ortak ihtiyaçlarının bizzat tespiti ve karşılanması ile yükümlüdür. Vatandaşa en yakın hizmet veren birim olarak görev alanları, vatandaşların gündelik hayatta karşılaştıkları temel sorunlardır (Akay tarih yok). Yerel yönetimler arasında belediye birimleri, Türkiye Cumhuriyeti Belediye Kanunu Mevzuatında da “Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur.” şeklinde açıkça belirtildiği gibi, öncelikli önem arz etmektedir. Mevzuatta daha detaylı olarak açıklanan belediyelerin görev tanımları arasında şu hususlar bulunmaktadır:

- Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunur.
- Kent konseyi, kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.
- Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda, üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.
- Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleri, yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılması, beldede dayanışma ve katılımın sağlanması, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amaçlarıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular”

Bu görevler çerçevesinde, vatandaşın olan yakınlıklarının boyutu da göz önüne alındığında, belediyeler bağlamında katılım kavramının önemi, yadsınamaz seviyededir. Katılım, belediyelerin etkili politikalar üretebilmesi ve kapsayıcı hizmetler sunabilmesi için en etkili araçlardan biridir. Kent paydaşlarının karar alma süreçlerine katılımı ise hayata geçirilen politikaların sahiplenilmesi ve siyaset kurumuna yönelik güvenin artması için öncelikli konumdur. Bu rapor çerçevesinde, belediyelere olan katılım öncelikle ele alınmıştır.

Bunun başlıca sebeplerinden biri, yerel yönetimlerde olan katılımcı yaklaşımın,

demokratikleşmenin taban bulup yaygınlaşması ve kalıcılılaşması için önemlidir. Halka en yakın yönetim birimleri olarak yerel yönetimler, yasada da belirtildiği üzere, vatandaşa yakınlık ve hemşehrilik ilkesi üzerinden, onların karar süreçlerine katılımını daha yüksek oranlarda sağlamada gerekli araçlara sahiptir. Bu da yerel yönetimleri, bireylerin kendi kendine yönetime katılabileceği en uygun ortam hâline getirmektedir. Yerel düzeydeki bu demokrasi anlayışı, ulusal düzeydeki demokrasinin ön koşulu olarak görülebilir ve dolayısıyla ülke genelinde demokratik rejimin işleyişi açısından önem arz eder (Varcan, Taraktaş ve Hacıköylü 2013).

Bu temel demokratik anlayışa ek olarak; Türkiye’de 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanan başkanlık sistemi de, ülkelerin sosyoekonomik koşulları ve hükümet sistemi gibi faktörlerden etkilenen yerel yönetimlerin yerini ve önemini, yeniden öne çıkarmıştır. Ulusal seviyedeki karar alma mekanizmalarının yetkilerinin azalması ve karar süreçlerinin merkezileşmesi ile düşen katılım arzı, 2019 yerel seçimleriyle birlikte oluşan siyasi rekabet ortamında, belediyeler etrafında toplanmaya başlamıştır.

Cumhurbaşkanlığı / başkanlık sistemiyle birlikte yerel yönetimlerin etki alanı genişlemiştir. Öte yandan yerel yönetimler üzerine yeniden düşünölmeye başlanması, Türkiye’ye özgü bir olgu değildir zira dünyada genel olarak yerelleşmeye verilen önem artmakta ve ön plana çıkmaktadır. 1992 yılında Rio de Janeiro’da yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda ortaya çıkan Gündem 21, dünyada bu konuya verilen önemin bir örneği olarak gösterilebilir. Gündem 21’in temelinde, katılımı artırmak ve yaşanan şehirlerde başlayan hemşehri sorumluluğunu geliştirmek yatmaktadır. Ulusal seviyede, buna bağlı olarak yerelde yaşam kalitesini artırmaya dair sorumluluk, eşitlik, özgürlük ve dayanışmayı önceleyen Gündem 21, halkın yerel yönetime doğrudan katılması ve doğrudan kontrolünü artıracak bir araç özelliği taşımaktadır (Varcan, Taraktaş ve Hacıköylü 2013). Bu bağlamda katılımcı yapılar; kent konseyleri adıyla yerel ilgi grupları tarafından oluşturulan platformlar, çalışma grupları, mahallelere yönelik çalışmalar yürüten gruplar, kadın ve gençlik meclisleri ve özel ilgi gruplarına yönelik (çocuklar, yaşlılar, engelliler) platformlardan oluşmaktadır (Emrealp 2005). Kadın meclisleri; kadınların karar alma süreçlerine etkili katılımının teşvik edilmesi ve kadın bakış açısının tüm politikalarla stratejilere yansıtılmasını amaçlarken, gençlik meclisleri; gençlerin kapasitelerinin geliştirilmesiyle “yapabilir” kılınmaları, gençliğin her alanda karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması ve AB’ye giriş sürecinde gençliğin rolünün güçlendirilmesi yönündeki çalışmaları sürdürmektedir. Yerel Gündem 21 programı, Mart 2004 itibarıyla ölkemizde de, aralarında büyükşehir belediyeleriyle il özel idarelerinin de bulunduğu, farklı coğrafi bölgelere dağılmış ellinin üzerinde yerel yönetimin ortaklığıyla sürmektedir (Emrealp 2005).

Gençlerin Siyasete Katılımı

2018 yılında yapılan 27. dönem milletvekili seçimlerinde oy kullanan kitlenin %24,8’ini, 18-29 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır (YSK 2019). Buna ek olarak 2023’te yapılması planlanan seçimlerde ilk defa oy verecek kitlenin niceliksel büyüklüğü, yadsınamaz boyutlardadır. 2023’te oy kullanacak nüfusa, 5-7 milyon arasında gencin eklenmesi beklenmektedir. Ayrıca 2017 yılında yapılan bir değişiklikle milletvekili seçilme yaşı 25’ten 18’e düşürölmüştür. 2018 yılında ise yerel yönetimlerde seçilme yaşı 18 olarak belirlenmiştir. Milletvekili seçilme yaşının düşürölmesinden sonra yapılan ilk seçim olma özelliği taşıyan 24 Haziran 2018 seçimlerinde yarışan 4851 milletvekili adayının 674’ü, 18-29 yaş arasındadır. Bu sayı, toplam adaylar arasında %13,9 oranına denk gelmektedir (YSK 2019). Ancak bu umut vadeden gelişmenin sonucunda mecliste bulunan 18-29 yaş arası milletvekili sayısı ise sadece 8 olabilmıştır. 1 Kasım 2015 tarihli, seçilme yaşının 25 olarak uygulandığı son seçimde ise mecliste bulunan 25-29 yaş aralığındaki milletvekili sayısı 9’dur. %1,6 olan genç milletvekili oranı, milletvekili seçilebilme yaşının düşürölmesine ve milletvekili sayısının artırılmasına rağmen %1,3’e düşmüştür (Pancaröglü 2018).

En son gerçekleştirilen mahalli idareler seçiminde 18-29 yaş arasında oy kullanan genç seçmen sayısı, 13.511.569'dur. 998.156 genç ise ilk defa bu seçimde oy kullanmıştır (Pancaroglu 2018).

31 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilen mahalli idareler genel seçimi sonuçlarına göre:

- 18-29 yaş aralığında 14 kişinin büyükşehir belediye başkanlığına aday olduğu görülmekteyken, hiçbir aday belediye başkanı olarak seçilememiştir.
- 18-29 yaş aralığında 1038 kişinin il genel meclisi üyeliğine aday olduğu görülmekteyken, içlerinden sadece 23 kişi görev için seçilmiştir.
- Aynı yaş grubundan 642 kişinin belediye başkanlığına adaylığını koyduğu görülmekteyken, bunlardan sadece 6'sı seçilmiştir.
- Belediye meclisi üyeliğine adaylığını koyan 15.548 kişiden ise sadece 1.161'inin seçildiği görülmektedir.

Kadınlar ve Katılım

Karar alma süreçlerinde kadınlar ve erkekler arasında dengeli siyasi katılım ve güç paylaşımının hedeflenmesi, Türkiye'nin de katıldığı 1995 Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda uluslararası olarak kabul edilen bir hedeftir (UN Women tarih yok). Bu hedefte belirtilen kadınların siyasi katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmeye yardımcı olacağı ve dikkate alınan politika konularıyla bunu takip eden çözüm önerilerini etkileyeceği için önem arz etmektedir. Elbette kapsamı bununla sınırlı değildir. Kadınların siyasi katılımı, vatandaşların ihtiyaçlarına daha fazla yanıt verilmesi, parti ve etnik gruplar arasında iş birliğinin artması ve daha sürdürülebilir bir gelecek planlaması dâhil olmak üzere, demokrasi için somut kazanımlar yaratacak sonuçlar yönünden de önemlidir (UN Women tarih yok).

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun ardından geçen 26 yılda, Türkiye'de ve dünyada kadınların karar alma süreçlerine katılımı konusunda ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, birçok açıdan hâlâ hedefin çok gerisinde kaldığı söylenebilir. World Economic Forum tarafından hazırlanan Global Gender Gap Raporu, kaydedilen ilerlemelerin ne kadar yavaş ve yetersiz olduğunu kanıtlar niteliktedir. Rapora göre, bu hızla devam edildiği takdirde politika alanındaki cinsiyet eşitsizliğinin kapanmasının 95 yıl süreceği hesaplanmaktadır (World Economic Forum 2021). Buna ek olarak, 2020 yılı itibarıyla dünya genelinde kadınların parlamentoda yer alma oranları %25,2 iken, bakanlıklarda yer alma oranlarının ise %21,2'ye düştüğü, raporda belirtilenler arasındadır.

Türkiye özelinde, kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı, maalesef hedeflenenin çok altında kalmaktadır. Örneğin; 2018 seçim sonuçlarına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki 600 vekilin 104'ü kadındır. 187 ülke genelinde sıralandığında Türkiye, %17,4 oranındaki kadın vekil sayısı ile 129. sırada bulunmaktadır (IPU Parline tarih yok). Bakanlıklarda yer alan kadın oranlarına bakıldığında Türkiye'nin %11,8 ile dünya genelinde 138. sırayı aldığı görülmektedir (Yılmaz 2020). Eylül 2021 itibarıyla Türkiye'de 17 bakanlık bulunmaktadır ve bunlardan sadece Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı kadındır. Bununla beraber şimdiki kadar başbakanlık pozisyonunda yalnızca bir kadın bulunmuş, cumhurbaşkanlığı pozisyonunda ise henüz hiç kadın bulunmamıştır.

Ulusal siyasetteki temsil oranının düşüklüğü, yerel siyasette de aynı şekilde, hatta katlanarak sürmektedir. Türkiye yerel siyasetinde kadın temsili oranları, ulusal siyasetin de altında kalmaktadır. Örneğin; 31 Mart 2019 mahalli idareler genel seçimi sonuçlarına göre, seçilen 1359 belediye başkanından sadece 39 tanesi kadındır. Yine aynı seçim sonuçlarına göre, 30 büyükşehir

belediye başkanından sadece 3 tanesinin kadın olduğu görülmektedir. Bu oranlar, genç kadınlar baz alındığında daha da çarpıcı hâle gelmektedir. 30 yaşın altında hiçbir genç kadının, belediye başkanı veya büyükşehir belediye başkanı olarak seçilmediği görülmektedir. Yereldeki bu düşük katılım oranları, kadınların ihtiyaç ve isteklerini politikleştirip şehirlerdeki karar alma süreçlerine yansıtılabilmelerini zora sokmaktadır. Buna ek olarak, hâlihazırda seçtikleri mevkilerde bulunan sınırlı sayıda kadın da, erkek deneyimini merkeze alan mekanizmalarda yaşadıkları sorunlar karşısında yalnız ve güçsüz kalmaktadır.

Kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı konusundaki yetersiz rakamlar ve bu eksiklikteki anlamlı artışın önemi göz önüne alındığında, kadınların karar alma mekanizmalarına katılımının da, bu araştırma kapsamında spesifik olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2 Amaç

2023 genel seçimlerinin ufukta görülmesi ve genç seçmenlerin seçimlerde belirleyici bir yüzdeye sahip olacakları gerçeği, gençlerin genel olarak siyasi tercihlerini ve yerelde katılım hakkında neler düşündüklerini; karar alıcılar, politika yapıcılar ve gençlik alanında çalışmak isteyen sivil aktörler için daha da önem arz eder hâle getirmiştir. Gençlerin yerel yönetimlerdeki karar alma süreçlerine katılımı ve siyasi yönelimleri alanlarındaki veri ve bilgi eksikliği, National Democratic Institute (NDI) ve Gençlik Örgütleri Forumu'nun (GoFor), bu araştırmayı yürütme motivasyonları arasındadır.

Öte yandan NDI ve GoFor'un ilk defa 2020-2021 yılları arasında yürütmüş olduğu yerel karar alma mekanizmalarında aktif olarak yer almayı arzulayan 22-30 yaş arasındaki genç kadınlara yönelik "Biz de Varız" programı kapsamında açığa çıkan, genç ve kadın olmak kesişiminin neler ifade ettiğine dair yeterince veri ile analiz olmaması da, NDI ve GoFor'un bu araştırmayı yapma nedenleri arasındadır. Bu bağlamda "Gençlerin Politik Tercihi Araştırması"; gençlerin oy verme konusundaki potansiyel davranışları, yerel yönetim alanlarındaki tutumları ile kadınların siyasete ve yerelde karar alma süreçlerine katılımına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

1.3 Yöntem

Bu araştırmada karma bir metodoloji kullanılmıştır. Öncelikle MetroPoll Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi tarafından, 5-8 Ağustos 2021 tarihleri arasında Türkiye genelinde NUTS 2 sistemine göre 26 bölgeyi esas alan, 28 ilde tabakalı örnekleme ve ağırlıklandırma yöntemi ile 18-30 yaşları aralığındaki toplam 1.542 kişi arasında bir anket çalışması yapılmıştır. Devam etmekte olan Covid-19 salgını sebebiyle anketler, telefon üzerinden gerçekleştirilmiştir. 17-18 Ağustos 2021 tarihleri arasında uygulanan üç odak grup görüşmesinde, İstanbul'dan 18-30 yaş arası farklı eğitim düzeylerine sahip 16 kadın, 8 erkek katılımcı olmak üzere toplam 24 kişiyle görüşülmüştür. Katılımcı özellikleri siyasi tercihlerle siyasi parti üyeliği kotalarını içermektedir ve detaylar aşağıda paylaşılan Tablo 1'de yer almaktadır. Her görüşme, Covid-19 salgını sebebiyle çevrimiçi toplantı aracı olan Zoom uygulaması üzerinden online olarak yapıp, 90 dakika sürmüştür. Ayrıca genç kadınlarla genç erkeklerin siyasete ve yerel yönetimlere katılım konusundaki duruş ve görüşlerini daha iyi anlamak adına, odak gruplardan iki tanesi sadece genç kadın, bir tanesi de sadece genç erkek katılımcılardan oluşturulmuştur.

Tablo1: Odak grup katılımcılarının demografik bilgileri

	Kişi Sayısı	Cinsiyet	Yaş Grupları	Eğitim Düzeyi	Oy Tercihleri	Parti Aidiyetleri
1. Grup	8	8 Kadın	4 Kişi 18-24 4 Kişi 25-30	2 Ortaokul Mezunu ve Altı 3 Lise Mezunu 3 Üniversite Mezunu	4 AK Parti 2 MHP 2 Kararsız	1 Parti Üyesi 2 Parti çalışmalarına katılan 5 parti üyesi değil ve çalışmalara da katılmıyor
2. Grup	8	8 Kadın	4 Kişi 18-24 4 Kişi 25-30	2 Ortaokul Mezunu ve Altı 3 Lise Mezunu 3 Üniversite Mezunu	2 CHP 2 İYİ Parti 2 HDP	1 Parti Üyesi 2 Parti çalışmalarına katılan 5 parti üyesi değil ve çalışmalara da katılmıyor
3. Grup	8	8 Erkek	4 Kişi 18-24 4 Kişi 25-30	2 Ortaokul Mezunu ve Altı 3 Lise Mezunu 3 Üniversite Mezunu	2 AK Parti, 2 CHP, 1 MHP, 1 HDP, 1 İYİ Parti, 1 Kararsız	1 Parti Üyesi 2 Parti çalışmalarına katılan 5 parti üyesi değil ve çalışmalara da katılmıyor

1.4 Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın saha kısmı, Covid-19 salgını sebebiyle telefon üzerinden yapılmıştır. Bu nedenle sadece telefona erişimi olan gençler ankete katılabilmektedir. Ayrıca anket soruları sadece Türkçe olarak hazırlanmıştır. Bu durumda, diğer dillere oranla Türkçe’de yetkinliği iyi olmayan gençlerin erişimini destekleyecek bir olanak sunulmamıştır. Ek olarak, duyma engeli bulunan gençlerin de telefon üzerinden yapılan ankete erişimi düşüktür. Ayrıca sorulan sorulardaki kavramların herkes için aynı karşılığa sahip olduğuna dair bir kontrol yapılmamıştır ya da anket öncesinde ve sırasında kavramların açıklandığı bilgilendirici bir metin okunmamıştır. Bu durumun bahsedilen konseptler üzerinde bir fikir birliği oluşmamasına yol açabileceği düşünülmektedir.

1.5 Raporun Çerçevesi

Araştırmanın bulguları çerçevesinde rapor, aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

- 1. Bölüm - Demografik / Tanımlayıcı Bilgiler**, araştırmanın yapıldığı örnekleme ve katılımcı gençlerin çeşitli dağılımlarını içermiştir.
- 2. Bölüm - Yerel Yönetimlere Katılım ve Gençlik**, gençlerin yerel yönetimler hakkındaki görüş ve fikirleriyle şehirlerindeki karar alma mekanizmalarında ne kadar etkili oldukları hakkındaki düşüncelerini derinlemesine araştırmıştır.
- 3. Bölüm - Sivil Toplum ve Gençlik**, gençlerin sivil toplum kuruluşlarına güvenine, katılımına ve katılamamalarının önündeki sebeplere odaklanmıştır.
- 4. Bölüm - Kadın ve Siyaset**, gençlerin, kadınların siyasete girmesinin önündeki engeller hakkında ne düşündüklerini mercek altına alırken, kadınlar ve siyaset özelindeki fikirlerini de araştırmıştır.
- 5. Bölüm - Gençlerin Oy Verme Eğilimleri**, gençlerin ortak endişelerini, genelde ve yerelde oy vermelerini etkileyen parti politikalarını ve oy vermeye eğilimli oldukları partileri incelemiştir.
- 6. Bölüm - Gençler ve İletişim**, gençlerin bilgi almak için hangi kaynaklara güvendiklerini ve sosyal medyada siyasi tercihlerini paylaşmaktan neden çekindiklerini araştırmıştır. Bu kısım ayrıca, gençlerin hangi partilerin sosyal medya postlarıyla etkileşim içinde olduğunu incelerken, şehirlerindeki belediye başkanlarıyla kurdukları iletişimi de araştırmıştır.
- 7. Bölüm - Temel Çıkarımlar ve Tavsiyeler**, araştırmanın temel çıkarımlarını ve potansiyel önerileri içermektedir.

1. Bölüm - Demografik / Tanımlayıcı Bilgiler

Tablo 2: Örneklem - Şehir

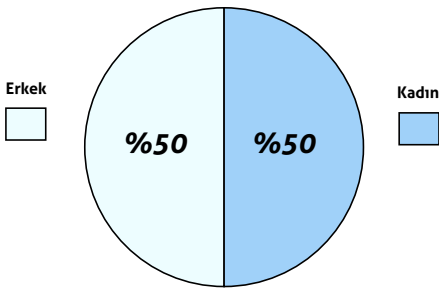
		Yüzde
1	Adana	2,6
2	Ağrı	1,2
3	Ankara	7,1
4	Antalya	4,1
5	Aydın	4,1
6	Bursa	3,8
7	Çanakkale	2,4
8	Diyarbakır	3,6
9	Erzurum	1,3
10	Eskişehir	1,1
11	Gaziantep	2,9
12	Hatay	3,7
13	İstanbul	19,2
14	İzmir	6,0
15	Kastamonu	0,9
16	Kayseri	3,1
17	Kırıkkale	1,8
18	Kocaeli	5,0
19	Konya	2,9
20	Malatya	2,3
21	Manisa	3,7
22	Mardin	2,2
23	Mersin	2,2
24	Samsun	3,4
25	Tekirdağ	2,5
26	Trabzon	3,5
27	Van	2,2
28	Zonguldak	1,4
	Toplam	100

Tablo 3: Örneklem - Yerleşim Yeri

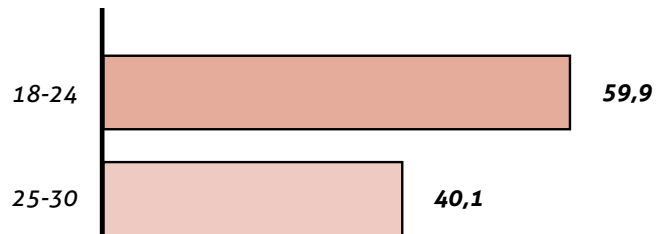
		Yüzde
1	Kent	84,7
2	Kır	15,3
	Toplam	100

Anket çalışmasında, Türkiye genelinde NUTS 2 sistemine göre 26 bölgeyi esas alan, 28 ilde tabakalı örnekleme ve ağırlıklandırma yöntemi kullanılmıştır. Bu sistemde yer alan iller ve kır / kent oranı, Tablo 2'de gösterildiği gibidir.

Şekil 1: Örneklem - Cinsiyet

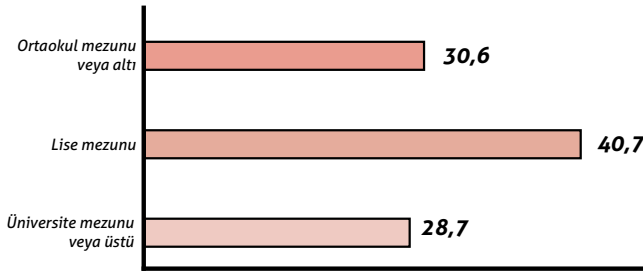

Şekil 2: Örneklem - Yaş

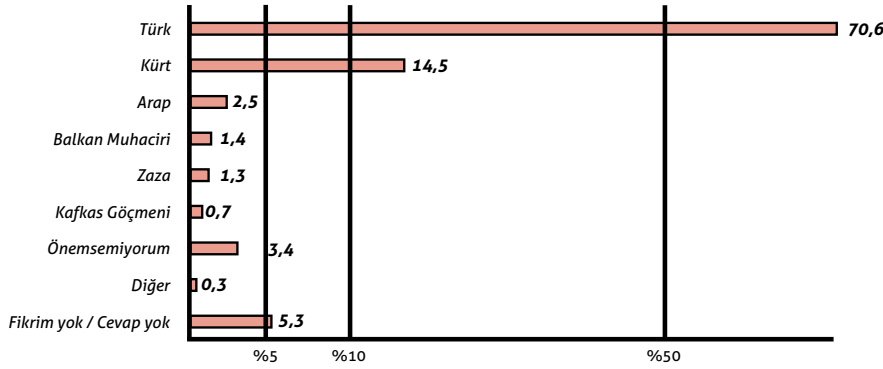
Araştırma 18-30 yaşları arasındaki toplam 1.542 kişi ile yapılmıştır. 18-24 yaş aralığı örneklemin %59,9'unu oluştururken, 25-30 yaş arası gençler %40,1 oranındadır. Kadın ve erkek katılımcı eşitliği gözlemlenmiştir, %50-%50 oranındadır.

Şekil 3: Örneklem - Eğitim Durumu

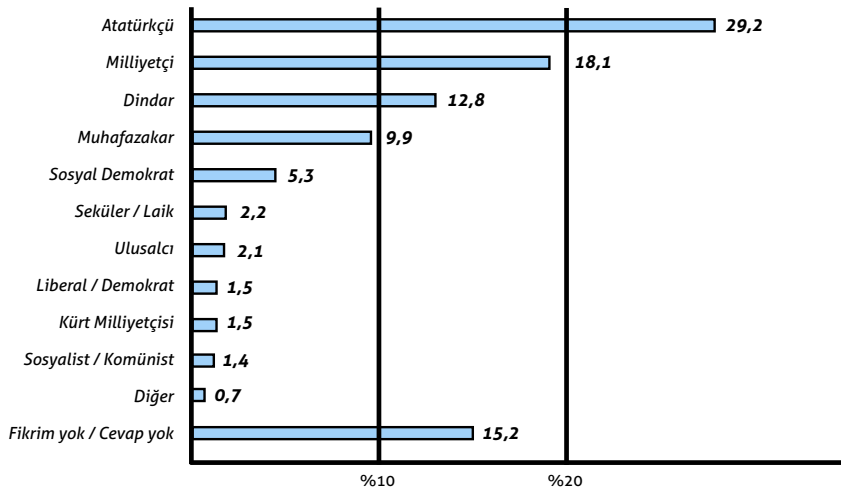
Çalışmaya dâhil olan gençlerin %30,6'sı ortaokul mezunu ve altı, %4,7'si lise mezunu, %28,7'si ise üniversite mezunu ve üstü olarak dağılmıştır.

Şekil 4: Örneklem - Etnik Köken

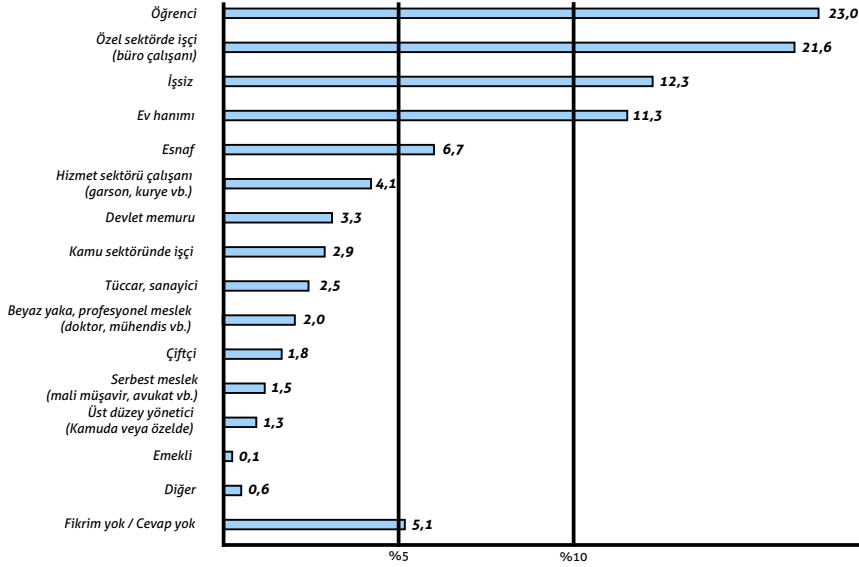
Etnik kökeni %70 oranında Türk katılımcılar oluştururken, bunu %14,5 oranında Kürt katılımcılar takip etmiştir. Diğer etnik kökenler ise Zaza, Arap, Balkan muhaciri ve Kafkas göçmeni şeklindedir. %3,4'lük bir kısım etnik kökeni önemsemediğini belirtirken, %5,3'lük bir kısım ise "Fikrim yok / cevap yok" demiştir.

Şekil 5: Örneklem - Siyasi Kimlik

Siyasi kimlikleri sorulduğunda, katılımcıların %29,2'sinin kendisini Atatürkçü, %18,1'inin milliyetçi, %15,2'sinin fikrim yok / cevap yok, %12,8'inin ise dindar olarak tanımladığı görülmektedir. Bunları, kendilerini muhafazakâr, sosyal demokrat, seküler / laik, ulusalçı, liberal demokrat, Kürt milliyetçisi, sosyalist / komünist olarak tanımlayan gençler takip etmektedir. %15,2'lik bir kısım ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Şekil 6: Örneklem - Meslek

Meslek gruplarının dağılımına baktığımızda ise katılımcıların %23'ünün öğrenci, %21'inin özel sektörde işçi, %12,3'ünün işsiz, %11,3'ünün ev hanımı oldukları görülmektedir. Bunları takip eden diğer meslek grupları; esnaf, tüccar, kamu sektöründe işçi, hizmet sektörü çalışanı, beyaz yakalı ve devlet memuru şeklindedir. %5,1'lik bir kısım ise fikri olmadığını belirtmiştir.

2. Bölüm - Yerel Yönetimlere Katılım ve Gençlik

Gençler, yerel yönetimlerde karar alma süreçlerine katılımı, temel olarak belediye hizmetlerine yönelik taleplerinin hayata geçirilmesi olarak tanımlamaktadırlar. Anket vb. metodlar ile görüş ve fikirlerin alınması da, gençler tarafından katılım pratiklerinin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimlerin politikalarını, belediye meclisi ve / veya sivil toplum gibi katılım mekanizmalarını kullanarak etkilemek, gençler arasında yaygın olarak ifade edilen bir katılım yöntemi değildir.

Ankete katılan gençler, kendilerini çoğunlukla şehirlerini ilgilendiren kararlarda etkili olarak tanımlamazken, genellikle gençlerin şehirlerindeki kararlarda etkili olduklarını düşünmektedirler. Odak grup görüşmelerinde alınan yanıtlar; katılımcılardaki gençlik algısının, yaş üzerinden değil, dinamizm, hareketlilik ve sahada olma hâliyle ilişkilendirilip şekillendiğini göstermektedir. 30 yaş üstü olmasına rağmen, hareketli olma hâli üzerinden "genç" olarak tanımlanan siyasetçilerin, bu algıyı yarattığı gözlemlenmiştir.

Siyasi kutuplaşma ve siyaseti etkileyen genel bir umutsuzluk hâli, gençler açısından şehirlerindeki karar alma süreçlerine katılımı engelleyen en önemli iki neden olarak öne çıkmıştır. Belediyelerle etkileşime girmenin, diğer partilere yönelik bir mevzilenme yaratacağı endişesi, gençler arasında yaygındır. Gençler, oy verdikleri partilerin yönetimindeki belediyelerde karar alma süreçlerini, nüfuz sahibi bir tanıdık olmadan etkilemenin mümkün olmadığını ifade ederken, diğer partileri genellikle erişilmez olarak görmektedir.

İstihdam yaratılması, istihdama erişimin kolaylaştırılması ve eğitime yönelik destekler, gençlerin belediyelerden öncelikli talepleri olmakla birlikte; belediyeler, karar alma süreçlerine katılım konusunda en istekli oldukları alanlardır. Gençler, yaşadıkları şehirdeki sorunları, genellikle internet ve sosyal medya üzerinden talepler ve şikâyetler yoluyla çözmeye çalıştıklarını ifade etmiştir. Dört gençten sadece bir tanesi, yaşadığı şehirdeki sorunları çözmek için girişimde bulunduğunu belirtirken, genç kadınlar arasında bu oran beşte bire düşmektedir.

Gençler, sorunlarını yine gençlerin çözebileceğini ve yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine dâhil olmaları gerektiğini düşünmektedir. Buna rağmen gençlerin, yerel yönetimlerin karar alma mekanizmaları ve bu mekanizmaları etkileme pozisyonundaki sivil toplum gibi aktörler hakkında farkındalık eksikliği bulunmaktadır.

Tablo 4: Hizmetler ve gençlerin sorumlu olduğunu düşündüğü birimler

	Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyesi	Muhtar	Hükümet	Özel Şirketler	Fikrim Yok
Elektrik Hizmetleri	32,4	10,3	2,2	20,8	32,1	11,8
Su Hizmetleri	46,7	16,4	1,9	19,5	12,8	12,1
Kültür - Sanat Hizmetleri	41,5	20,2	2,0	26,1	6,7	17,0
Sosyal Yardımlar	38,8	23,7	6,3	31,7	7,5	12,7
Eğitim Hizmetleri	24,6	10,8	2,1	53,3	5,0	11,7
İş bulma / İstihdam	24,2	13,4	1,8	48,7	10,2	14,9
Spora Yönelik Hizmetler	27,8	22,5	2,5	33,5	7,4	14,1
Doğal Afetlerle Mücadele	30,8	12,6	3,1	50,5	5,8	13,2
Ulaşım	44,5	18,0	2,1	37,3	4,7	11,4
İnternet Altyapısı	30,9	12,8	1,8	28,8	22,1	13,7

Gençlerin büyük bir kısmı, kentsel hizmet sağlayıcıların sorumluluklarıyla ilgili olarak görüş ayrılığı içerisinde. Bunu, gençlerin çoğunun kamusal aktörlerin sorumlulukları hakkında net bir bilgiye sahip olmadığı şeklinde okumak da mümkündür. Bununla birlikte odak grup sonuçları göz önüne alındığında, gençlerin hizmet konusunda çözüm yaratabileceğini düşündüğü aktörleri, bu hizmetlerden sorumlu tutabildiği de gözlemlenmiştir.

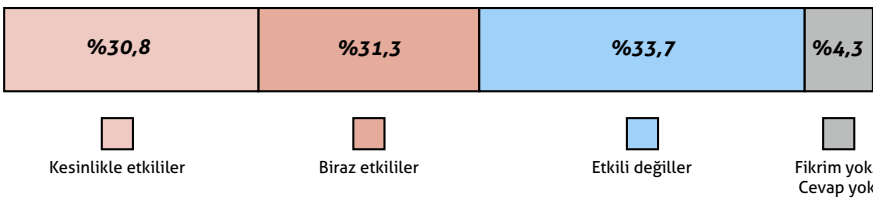
Gençlerin çoğu, sadece eğitim, istihdam yaratma ve doğal afetlerle mücadeleye ilişkin hizmetlerden ağırlıklı olarak hükümetin sorumlu olduğunu düşünmektedir. Bunların dışında kalan hizmetlerden ise, öncelikle büyükşehir belediyelerinin sorumlu olduğu kanısı çoğunluktadır.

Tablo 5: Erişilebilir yerel aktörler

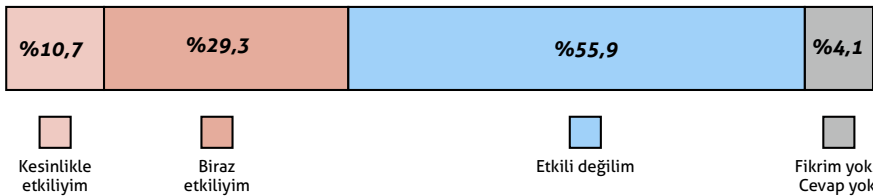
Yerel aktörlerden hangisine daha kolay ulaşıyorsunuz?	
Muhtar	63,0
Belediye Başkanı	11,0
Belediye Çalışanları	6,3
Kaymakam	3,8
Milletvekili	2,5
Belediye Meclis Üyesi	1,8
Vali	1,0
Fikrim yok/ Cevap yok	10,7
Toplam	100,0

Her 10 gençten 6'sının, en ulaşılabilir yerel aktör olarak muhtarlardan söz ettiği görülmüştür. Muhtarı takip eden en yakın aktör ise %11'lik bir oranla belediye başkanıdır. Aradaki farkın göz ardı edilemeyecek kadar büyük olması dikkat çekmektedir. Belediye başkanı cevabını, %6,3 ile belediye çalışanları takip etmektedir. Sonrasında sırasıyla; %3,8 ile kaymakam, %2,5 ile milletvekili, %1,8 ile belediye meclisi üyesi, %1 ile vali cevabı geldiği görülmektedir. Öte yandan her 10 gençten 1'i ise fikrinin / cevabının olmadığını belirtmiştir.

Şekil 7: Şehrinizi ilgilendiren kararlarda gençler ne kadar etkili?

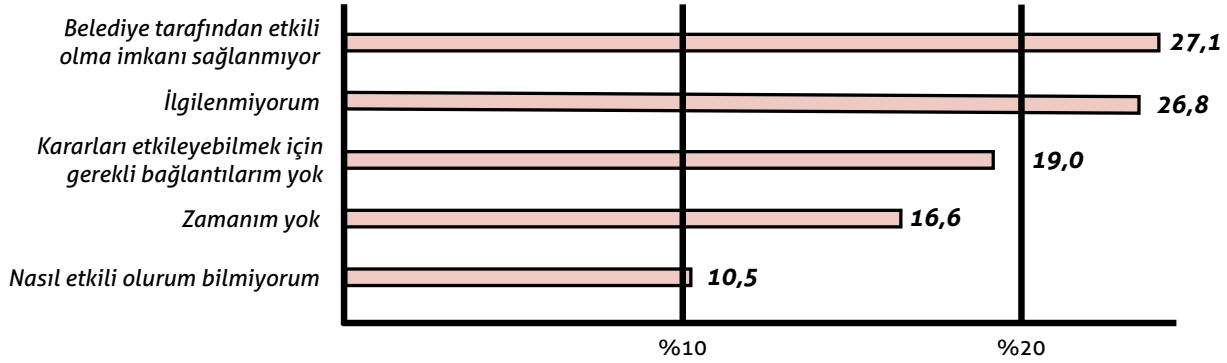
Şekil 8: Şehrinize dair alınan kararlarda etkili olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Gençlere şehirlerini ilgilendiren kararlarda ne kadar etkili oldukları sorulduğunda, çoğunlukla etkili olduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan "Gençler, şehrimizi ilgilendiren kararlarda etkili değil." diyenlerin sayısı da, göz ardı edilemeyecek bir orandadır. Soru direkt olarak kendilerinin etkili olup olmadığı şeklinde yönetildiğinde ise %55,9 oranında etkili olmadıklarını belirtmektedirler. Bu sonuç, yukarıda da belirtilen, araştırmanın kısıtlılıklarından birinin yansıması olarak anlaşılabilmektedir. Burada sorunun yönetildiği gençlerin, gençlikten tam olarak ne anladığı bilinmemektedir çünkü gençliğin nasıl tanımlandığı anket öncesi ve

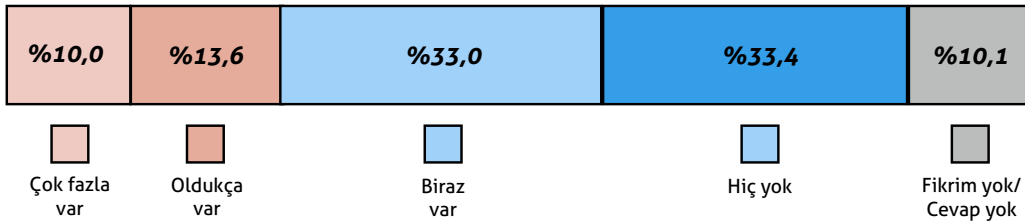
sırasında belirtilmemiştir. Bu durumda iki sorunun cevapları arasındaki fark; araştırmaya katılan gençlerin şehirlerinde alınan kararlarda başka gençlik gruplarının etkili olduğunu, ancak aynı etkiye kendilerinin ya da kendilerini ait hissettikleri gençlik gruplarının sahip olmadığını düşündüklerini gösterebilmekteyken, kendilerini genç olarak tanımlamadıkları için bu cevabı vermiş olabileceklerinden de kaynaklanabilir.

Şekil 9: Gençlerin şehirlerini ilgilendiren sorunlarda etkili olmama sebebi

%55,9 oranında etkili olmadıklarını düşünen gençlere, etkili olamama durumunun sebepleri sorulduğunda, %27,1 oranında belediye tarafından etkili olma imkânının sağlanmadığı ve %26,8 gibi buna çok yakın bir oranda da gençlerin ilgilenmedikleri cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin %19'u kararları etkileyebilmek için gerekli bağlantılarının olmadığını, %10'luk bir kesim ise kararlara nasıl etki edecekleriyle ilgili bilgi eksikliği yaşadıklarını belirtmiştir.

Şekil 10: Yerel yönetimlerde gençlerin yönetime katılma imkânı

Ankete dâhil olan gençlerin %33,4'lük bir kısmının yerel yönetime katılma imkânlarının olmadığını düşünmesi, belediyelerin gençleri şehirlerindeki sorunların çözümüne dâhil etmediğine dair fikirlerinin yansıması olarak da okunabilir. Başka bir deyişle gençlerin, yerel yönetime katılma imkânları olmadığı için, sorunların çözümüne dâhil olmadıklarını söyledikleri çıkarımı yapılabilir. Ek olarak, gençlerin katılımına destek olan gençlik meclisi, gençlik konseyi gibi yapıların yeterince işlevsel olmadığını kanıtı olarak da okunabilir. Bu da hâliyle ilgili yapıların ulaşılabilirliklerini ve işlevselliklerini sorgulanır hâle getirmektedir. Odak grup çalışmasına katılan bir genç, gençlik konseyi deneyimini şu şekilde aktarmıştır: "Hatta bir tanesine (kent konseyi gençlik meclisine) katıldım. 4 kişilerdi. 3'ü belediye yöneticisi, 1 tanesi de partiye üye olmuş bir bayandı. Ne konuşuldu, ne yapıldı hiçbir şey anlamadım. Hatta bana 'Burada ne yapıyorsunuz?' diye sordular, 'Sizi dinlemeye geldim. Ne konuşacağınızı çok merak ediyorum.' dedim. Hiçbir şey konuşulmadı, çay kahve yaptılar ve gittiler." (30, erkek, AK Parti, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

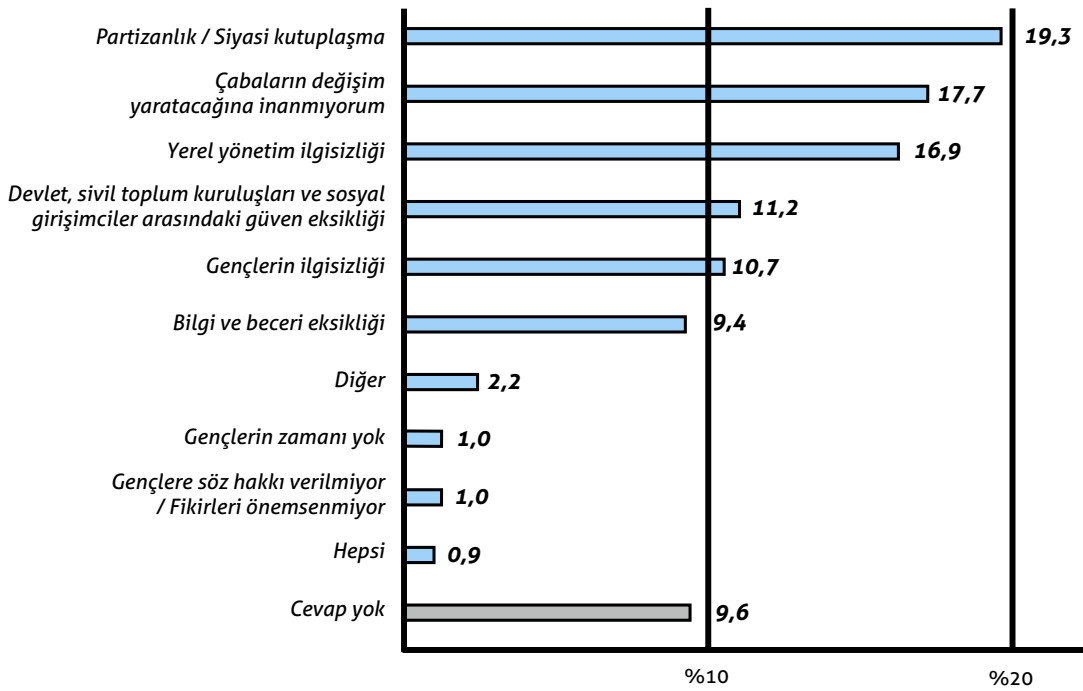
Öte yandan, katılımcıların %53,6'lık bir kısmı, az veya çok da olsa katılım imkânları olduğunu söylemiştir. Fakat burada gençlerin katılımdan ne anladıklarını incelemek de önem arz etmektedir. Odak grup çalışmasının çıktıları; belediye başkanlarının gençlerle yürüttükleri

iletişim çalışmaları ve belediyeler tarafından uygulanan oylama / anket projelerinin, gençlerde şehirlerinde alınan kararlara dâhil oldukları algısı yarattığına işaret etmektedir. Yapılan çalışmaların hem planlanma, hem de değerlendirme aşamasında, gençlerin dikkate alınabilecekleri mekanizmaların geliştirilmesinin ise gençler tarafından takdir topladığı görülmektedir. Tüm bu olumlu örneklere rağmen gençlerin, şehirde alınan kararlarda etkin olmaları gerektiğine dair talepleri de dikkat çekmektedir. Örneğin çalışmaya katılan bir genç, memnuniyet anketine katılımını şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben İstanbul’da yaşıyorum. ‘Etkili misin?’ diye sorarsanız, etkili değilim bence. Mesela bazen anket çalışmaları oluyor, Ekrem İmamoğlu’nun bunları paylaştığını görüyorum. Instagram’da yukarı kaydırarak anketi dolduruyorsunuz, ne kadar memnun olduğunuzu ya da ne yapılması gerektiğini yazıyorsunuz. Bunlara katılım sağlıyorum.” (19, kadın, CHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Bu örnek, gençlerin gerek çevrimiçi platformlar, gerekse de parti ilişkileri üzerinden kurulan temaslarla şehirdeki çalışmalara dâhil olmaya çalıştığını göstermektedir. Belediyeler tarafından gerçekleştirilen bu çalışmalar takdir toplasa da, gençlerin kendilerini karar süreçlerine dâhil hissetmesi için yeterli olmadığı görülmektedir.

Şekil 11: Gençlerin yerel yönetimlerin karar süreçlerine dâhil olmasının önündeki en önemli engeller

Gençlerin yarısından fazlası yerel yönetimlere katılma imkânlarının olduğunu düşünse de, partizanlığı ve siyasi kutuplaşmayı, katılımın önündeki en büyük engellerden biri olarak görmektedir. Ek olarak gençler arasında, çabalarının değişim yaratmayacağına dair bir umutsuzluk hâlinin yaygın olduğu da söylenebilir. Odak grup sonuçlarından da anlaşıldığı üzere bir partiyle birlikte çalışıyor olmak, onları diğer partilerin nazarında farklı konumlandırmaktadır. Öte yandan gençlerin, kutuplaşmanın bir parçası olarak diğer partileri erişilebilir bulmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, katılımcı bir genç tarafından şu şekilde aktarılmış:

“Benim hiç siyasete girmek gibi bir hayalim olmadı. Çünkü herkes sana bir kılıf geçirme peşinde ve bunu da aslında baştakiler yapıyor. Kutuplaştırma ülkemizde çok ciddi şekilde var.” (21, erkek, CHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Umutsuzluk hâlinin ise, kendi partilerinde dâhi kayırmacılık olduğunu düşünmelerinden ve buna bağlı olarak torpil veya tanıdık olmadan kararlara etki edemeyeceklerine inanmalarından kaynaklandığı görülmüştür. Bir katılımcı konuyu şu şekilde aktarıyor:

“Dedim ya, bir önceki hayatımda mücadeleler verdim, koşuşturmalar yaptım ama bir şey olmadığını gördüm, vazgeçtim. Siyaset yapıyorsan partizan olmalısın ve partizanın da arkadaşları onu kollamalı, ilçe yönetimi, il başkanlığı, milletvekili gibi. Onlar seni desteklemedikten sonra, sen ne yaparsan yap, isterse elinde cevher olsun, değerini bilmiyor veya ilgi görmüyorsun.” (30, erkek, AK Parti, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

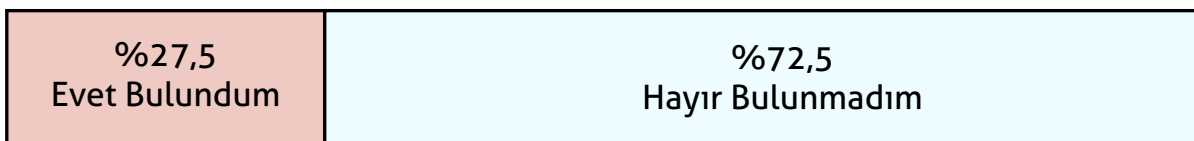
Öte yandan gençlerin ilgisiz olduğunu düşünen %10'luk kesim de önem arz etmektedir. Odak grup çalışmasının çıktıkları göz önüne alındığında, gençlerin ilgisiz olmasının nedenlerinin arasında; kutuplaşma, zaten ciddiye alınmayacakları inancı ve siyasi riskler olduğu görülmektedir. Gençler, genç siyasetçi olarak 51 yaşındaki Ekrem İmamoğlu ve 49 yaşındaki Canan Kaftancıoğlu'nu örnek göstermektedir. Bu da aslında siyasilerin söylemlerinde sık sık rastlanan gençlerin apolitikliği ya da siyasete ilgisizliğinin ardındaki nedenlerin başka olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bir katılımcı bunu şu sözlerle dile getirmektedir:

“Bence çoğu liderin yaşlı olması, gençlerin siyasete katılımını engelliyor. Yani baştakilerin hepsi yaşlı, soğuk savaş döneminde yaşamış insanlar, hepsi 70 yaş ve üzeri. Gençleri anlamadıkları için yaşlı insanları getiriyorlar, hiç genç yok ki. Mesela baktığımız zaman parti içindeki delegeler olsun, parti meclis üyeleri olsun hepsi yaşlı. Bir İmamoğlu'nun yaşı biraz genç duruyor, Canan Kaftancıoğlu da biraz genç. Çoğu yaşlı ve soğuk savaş siyasetini ürettiklerini düşünüyorum. İmamoğlu biraz gençlere hitap ediyor, mesela ulaşımı 24 saate çıkartmıştı pandemiden önce. Bu önemli bir şey çünkü 20 yıldır AK Parti yönetiyordu İstanbul'u, hiç böyle bir şey yapmadı ve 00.00'dan sonra İstanbul'da hayat bitmiyor.” (26, Erkek, HDP, üye değil çalışmalara katılmıyor)

Siyasilerin özellikle genç kadınlar özelinde dile getirdikleri siyasete ilgisiz olmaları iddiası da, bu çerçevede değerlendirilmesi gereken noktalardan biri. Tıpkı gençler gibi, genç kadınların da homojen bir grup olmadığı ve kesişen birçok farklı kimliğin bu ilgisizlik iddiasıyla etkileşimi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda; çocuklu genç kadınların kreş ihtiyacı ya da toplantı saatlerinin uygunsuzluğu gibi konuların, iddia edilen isteksizliğin altında yatan sebeplerden olduğu söylenebilir. Ek olarak toplumun bakış açısı, kadınlara yönelik dil ve üslup da belirtilen isteksizliğin altında yatan nedenler arasında sayılabilir. Bu durumu bir genç kadın şu şekilde ifade etmiş:

“Ben siyasete atılmak istesem, çekinirim. Hep farklı bakıyorlar kadınlara; ‘Olmaz, yapamaz’ gözüyle bakılıyor. Ben hiç görmedim Meral Akşener'den başka. Hiç iyi gözle bakılmıyor. Normal sivil vatandaş kadına bile neler yapıldığını biliyorsunuz zaten. Tecavüzler var, cinayetler var... Bunlar azaltılsın, bunun için bir şeyler yapılsın.” (20, kadın, MHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Şekil 12: Şehrin sorunlarını çözmeye yönelik girişimde bulunup bulunmadığı

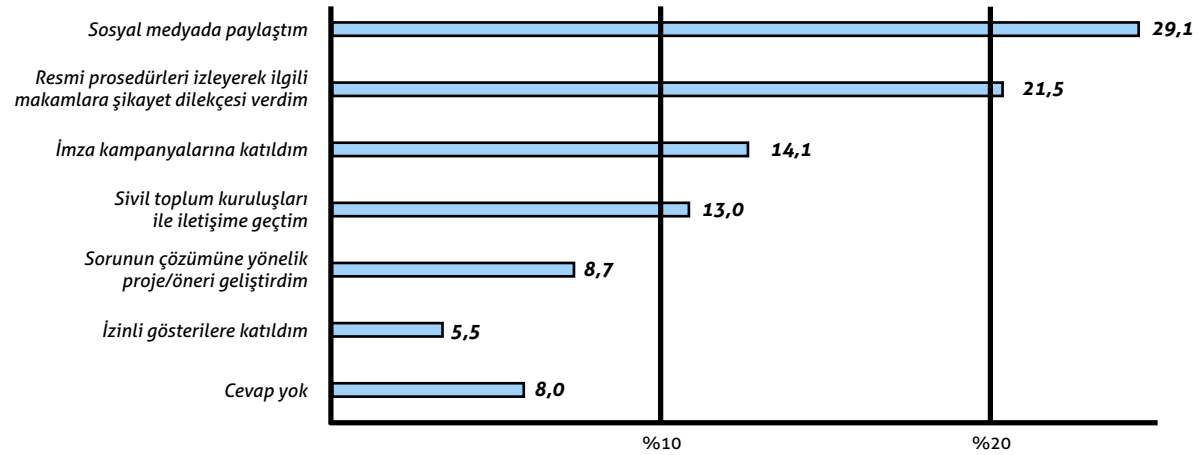
Gençlere şimdiye kadar yaşadıkları şehrin sorunlarını çözmeye dair herhangi bir girişimde bulunup bulunmadıkları sorulduğunda, her 10 gençten 7'si herhangi bir girişimde bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo 6: Şehrin sorunlarını çözmeye yönelik girişimde bulunulup bulunulmadığı (cinsiyete göre dağılımı)

	Evet	Hayır	Toplam
Kadın	21,2	78,8	100
Erkek	33,8	66,2	100
Ortalama	27,5	72,5	100

Şehirlerindeki sorunların çözümü konusunda bir girişimde bulunduğunu söyleyen genç kadınların oranı %21,2 iken, bu oranın erkeklerde %33,8 olduğu görülmektedir.

Şekil 13: Şehrin sorunlarını çözmeye dair nasıl girişimlerde bulunulduğu

Şehirlerindeki sorunları çözmeye yönelik bir girişimde bulunan %27,5'lik kısma, nasıl girişimlerde bulunduğu sorulduğunda, sorun çözmeye yönelik eylem anlayışının da farklılaştığı ortaya çıkıyor. Çözümüne yönelik girişimlerde, sosyal medya ve internet üzerinden yapılan paylaşımların %29,1'lik bir oranla öne çıktığı görülüyor. %21,1'lik bir kesim ise resmî prosedürleri izleyerek ilgili makamlara şikâyet dilekçesi verdiğini ifade ediyor. Yine odak gruplardan anlaşıldığı üzere, hükümete daha yakın olan gençler, CİMER'i bir sorun çözme aracı olarak görüyor. Bunu bir genç şu şekilde ifade ediyor:

"Ben başvuruda bulunmuş, yaşlılarımızla ilgili bir şey istemiştim. Bizim orada merdivenli bir yokuş vardı, tekerekli sandalyelerin geçebilmesi için oraya bir düzlük yapılmasını talep etmiştim, yapılmıştı. Sesimizi duyurmamız lazım, oturduğumuz yerden 'Bizi kimse duymuyor, adam yerine koymuyor.' dememeliyiz. Talep edebiliriz, CİMER'e yazabiliriz güzelce. Onlar da mail yolluyor zaten e-devlet üzerinden. Ben çok ilgiliyim bu konularla. Çocuğum için bir şey istesem, olmuyorsa hemen CİMER'e yazarım, talep arz olarak, şikâyet olarak değil, güzellikle isterim." (30, kadın, AK Parti, üye)

Sivil toplumla iletişime geçtiğini belirten gençlerin oranı ise sadece %13, bu da gençlerin sivil toplum kuruluşlarını sorun çözmede öncelikli bir paydaş olarak görmediğini düşündürüyor. Yine odak gruplardan anlaşıldığı üzere, parti üyesi gençler, sorunları parti teşkilatı ve aygıtları üzerinden çözmeye çalışıyor.

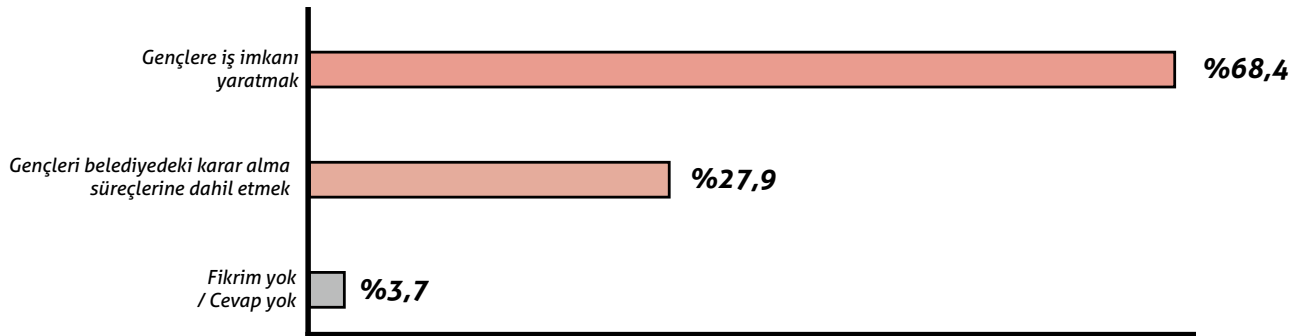
Tablo 7: Şehrin sorunlarını çözmeye dair nasıl girişimlerde bulunulduğu (cinsiyete göre dağılımı)

	Sosyal medyada paylaştım	İzinli gösterilere katıldım	İmza kampanyasına katıldım	Resmi prosedürleri izleyerek ilgili makamlara şikayet dilekçesi verdim	İlgili gayri resmi kuruluşlara başvurudum	Sorunun çözümüne yönelik proje / öneri geliştirdim	Sivil toplum kuruluşları ile iletişime geçtim	Cevap yok
Kadın	35,2	3,1	12,2	20,9	4,4	6,7	11,5	6,0
Erkek	23,5	5,1	13,5	20,0	9,9	8,2	12,2	7,6

Şehirlerindeki sorunları çözmek için buldukları girişimlerin cinsiyet kırılımına bakıldığında, %35,2'lik bir oranla kadınların sosyal medya araçlarına başvurduğu görülmektedirken, bu oran erkeklerde %23,5 seviyesinde kalmaktadır.

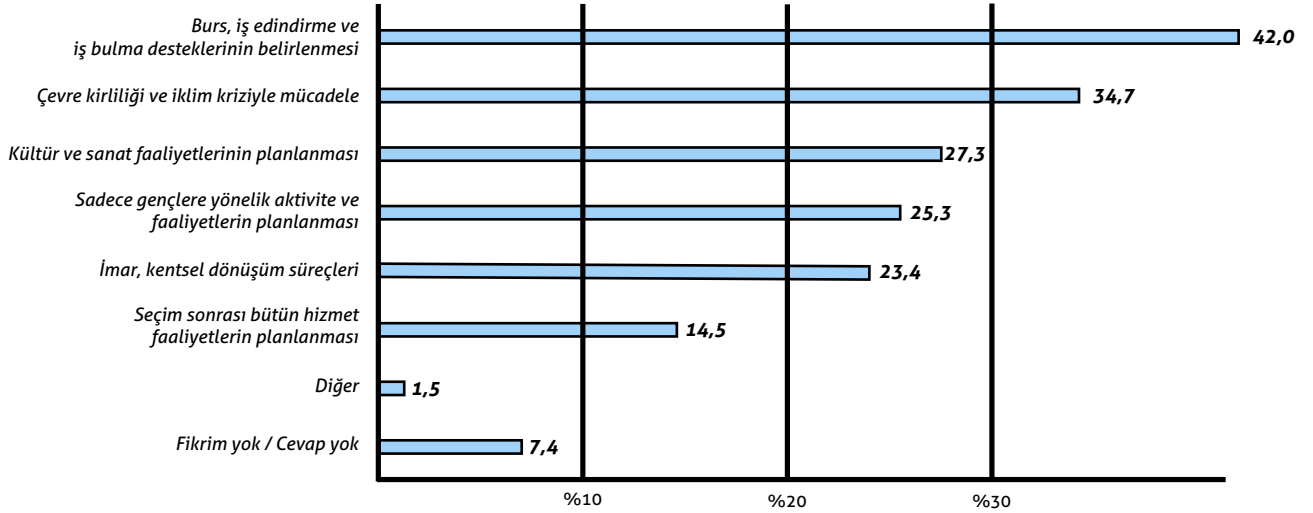
Öte yandan erkeklerin ilgili gayri resmî kuruluşlara başvurma oranı %9,9 olup, kadınlara nazaran daha fazladır. Bir diğer dikkat çeken unsur ise “İzinli gösterilere katıldım.” diyen kadınların ve erkeklerin, sırasıyla %3,1 ve %5,1 gibi oldukça az oranlarda olmasıdır. İzinli olsa dahi gösterilere katılmaktan kaçınıyor oluşları, siyasi riskler ve kutuplaşmadan muzdarip olan gençlerin söylemleri üzerinden de okunabilir.

Şekil 14: Yerel yönetimler hangisine öncelik vermelidir?

Yerel yönetimlerin öncelik vermesi gereken konulara dair fikirleri sorulduğunda, her 10 gençten 7'si gibi büyük bir çoğunluk, gençlere iş imkânı tanınması gerektiğini belirtmiştir. Bu da gençler için iktisadi konuların, karar almaya katılmaktan çok daha büyük bir öncelik olduğunu göstermektedir. Gençlerin, gündelik hayatlarına hemen şimdi etki edecek, hızlı çözümler içeren politikaların hayata geçirilmesini önceliklendirdiği de odak grup sonuçları arasındadır. Hayatlarına hemen dokunacak konulara odaklanmak isteyen gençler için, karar alma süreçlerine katılmak gibi uzun vadede etki edebilecek yöntemler, önemini kaybetmiş gibi gözükmektedir.

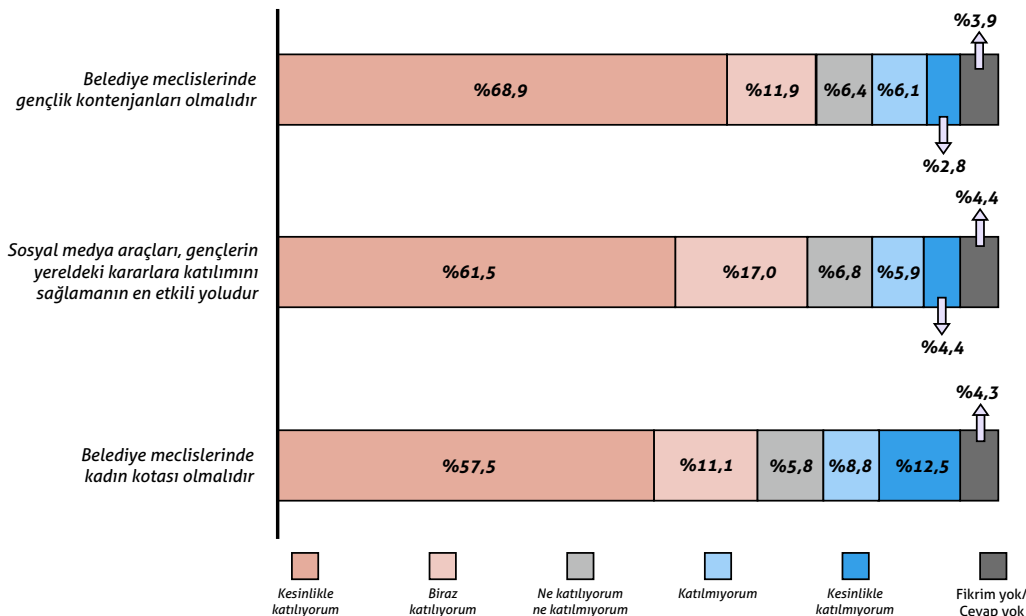
Şekil 15: Yerel yönetimlerin hangi konulardaki danışma toplantılarına katıldınız?

Gençlerin hangi kararlara katılmak istediklerini, tıpkı önceki sonuçlarda olduğu gibi yine ekonomik durumun şekillendirdiği görülmektedir. **Her 10 gençten 4'ü burs, iş edindirme ve iş bulma desteklerinin belirlenmesi konularındaki danışma toplantılarına katılmak istediklerini, öncelikli olarak belirtmiştir.** Bunu %34,7'lik bir oranla çevre kirliliği ve iklim krizi ile mücadele, %27,3'lük bir oranla da kültür ve sanat faaliyetlerinin planlanması takip etmektedir. Bu noktada gençlerin karardan ne anladıklarını incelemek önemlidir. Gençlerin, taleplerinin yerine getirilmesini ve kendileri için hizmetler sağlanmasını, karara katıldıkları yönünde yorumladığı görülmektedir. Öte yandan odak gruba katılan gençler, yerel yönetimlerle olan bağlarını güçlendirecek formülleri de kendileri belirlemektedir. Gençler dinlenmek, ciddiye alınmak ve söz sahibi olmak istemelerinin yanı sıra, şehirde alınan kararlarda etkinliklerinin artması için kolaylık ve kapsayıcılık talep ettiklerini de belirtmiştir. Bir gencin yorumu şöyledir:

“Mahallelere dönük belli çalışmalar yapılırken, mahallelerde gençlik temsilcileri oluşturulabilir. Mesela bir mahallede gençlerin genel sorunu tespit edilebilir. Mahallelerde, sokak aralarında daha yaşlı ve daha etkin olarak görülen kişilerin değil, gençlerin kendini ifade edebilecekleri alanlar yaratılabilir. Bunu da mesela belediye meclislerinden yönetecek belli mekanizmalar oluşturulabilir.”
(28, kadın, HDP, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Şekil 16: Aşağıdaki görüşlere ne derece katılıyorsunuz?

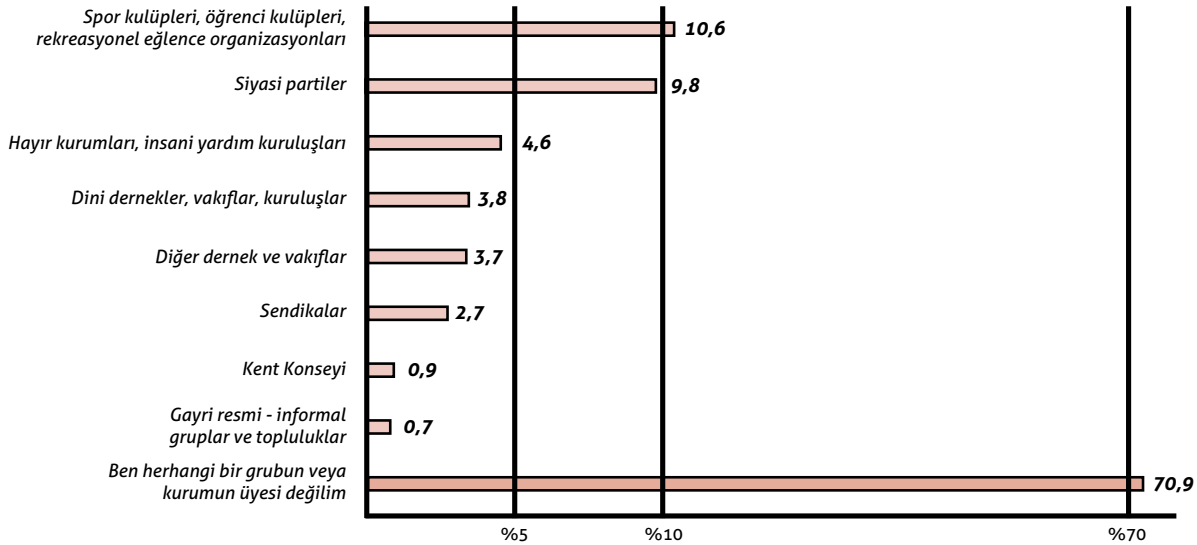

Araştırmaya dâhil olan gençlerin %68,9'luk bir kısmı, belediye meclislerinde gençlik kontenjanları olmasını savunurken, %61,5'lik bir kısmı ise, gençlerin yerelde karar alma mekanizmalarına katılımının en etkili yollarından birinin sosyal medya araçları olduğunu düşünmektedir. Bu da gençlerin, cinsiyet ve yaş kotası gibi geçici koruyucu önlemler alınmasına olumlu baktıklarını gösteriyor. Ek olarak sosyal medya araçlarına olan ilgi, geleneksel yöntemlerin yanı sıra sosyal medyanın da karar almada önemli bir araç olabileceği kanısının, gençler arasında şaşırtıcı olmayacak bir biçimde yaygın olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan genç kotasına kıyasla kadın kotasına bakış konusunda “Kesinlikle katılmıyorum.” oy oranının çok daha fazla olması, bize genç kadınların, gençlik kategorisi içinde ayrı ihtiyaçlar duyan ve ayrı imkânlarla sahip olması gereken bir grup olduğu, bunun üzerinde durulması gerektiği gerçeğini göstermektedir.

3. Bölüm - Sivil Toplum ve Gençlik

Çalışmaya katılan gençler arasında, sivil toplum kuruluşları hakkında bilgi eksikliğinden kaynaklı bir kafa karışıklığının hâkim olduğu görülmektedir. Gençlerin, sadece yardım temelli kuruluşlardan oluşan bir sivil toplum algısına sahip oldukları dikkat çekmektedir. Bu da hak temelli kuruluşların gençler nezdinde görünürlüğünün az olmasına işaret etmektedir. Öte yandan, sivil toplum kuruluşlarının da ülkedeki genel siyasi kutuplaşmadan nasibini aldığı söylenebilir. Dolaşımda olan olumsuz haberlerin, sivil toplum kuruluşlarına duyulan güvenin azalmasına yol açtığı da gözlenmektedir. Yaşanan bu negatif gelişmelere rağmen, gençlerin sivil toplum örgütlerine olan güveninin, siyasetçilere ve siyasi partilere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Bu tabloya rağmen, gençlerin şehirlerindeki dernek - vakıf gibi sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerine, gönüllü, izleyici ya da destekleyici olarak katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bunun sebepleri arasında ilgi eksikliği de yer almaktadır. Öte yandan %20,8'lik bir kısmın, sivil toplum örgütlerinin yeterince kapsayıcı olmadığını düşündüğü görülmüştür. Bu bir anlamda sivil toplum örgütlerinin hâlâ hiyerarşik olduğunun, gençlere alan açmadığının, yaş ve deneyim hiyerarşisinin, özellikle gençlik örgütü olmayan kurumlarca, yapıldığının göstergesidir. Gençler, bu tarz hiyerarşik örgütlerde, stajyer ya da çırak gibi kullanılmalarının, bu örgütlere dâhil olma isteklerini kırdığını ifade etmektedir. Tamamen ya da çoğunlukla gençlerden oluşan gençlik örgütlerinin ise bilinirliğinin azlığı, çıkan sonuçlar arasındadır. Ek olarak temel hayat koşullarıyla ilgili sıkıntılar, işsizlik, zaman bulamama gibi problemler ve imkânsızlıklar da gençler arasında sivil toplum faaliyetlerine katılımı zorlaştırmaktadır.

Şekil 17: Kurumlara üyelik

Gençlerin %70,9'luk bir kısmı, hiçbir grup veya kurumun üyesi olmadığını belirtmiştir. Öte yandan %10,6'lık bir oranla en fazla üyeliğin; spor kulüpleri, öğrenci kulüpleri ve rekreasyonel eğlence organizasyonlarına olduğu görülmüştür. İlgi çekici bir nokta ise, bunu %9,8 gibi yakın bir oranla siyasi partilerin takip etmesidir. 2017 tarihli bir çalışmada (Next Generation Türkiye Çalışma Grubu 2017) gençlere aynı soru yönetildiğinde, siyasi partilere olan üyelik oranı %4,8 olarak belirlenmiştir. Bu da gençlerin son 4 yılda siyasi partilere olan üyeliklerini neredeyse iki katı artırdığını gösterirken, hangi parti ve / veya partilere üyeliklerin arttığı konusunu da gündeme getirmektedir. Sonuçlar yine aynı çalışma ile karşılaştırıldığında, diğer kurumlara olan üyelik sayısının hâlâ hemen hemen aynı oranda olduğu ortaya çıkmıştır. Siyasi partilere olan üyeliklerin artmasının arkasında yatan motivasyonun, gençlerin bu sayede iş bulabileceklerine olan inancı olduğu söylenebilir. **Ödak grup sonuçları göz önüne alındığında, özellikle genç kadınların yakın çevrelerine iş imkânları yaratabilmek adına siyasi partilere üye oldukları ortaya çıkmıştır.** Bunu bir genç kadın şu şekilde dile getiriyor:

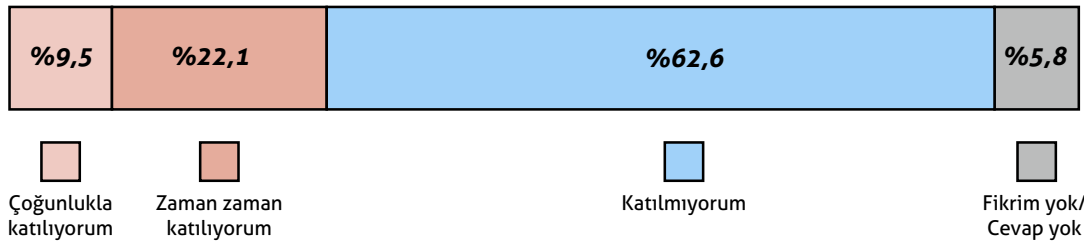
“Kadınlar belki partilerde aktif olarak görev alıyor ama bunu, kendi sorunlarını dile getirmekten çok, ailesi konusunda destek alabilmek, bir tanıdığına faydalı olabilmek ya da birilerini işe sokabilmek için yapıyorlar. Çünkü herhangi bir partiye üye olduğunuz zaman, onların ortamları ve grupları sana iş gönderiyorlar. Eğer o partideysen paşasın, bu işe girersin, ama değilsen bu imkândan faydalanamazsın. Belediye ile alakalı bir işse, belediye değiştiği zaman partini de değiştirmen lazım, tabii bu imkândan faydalanmak istiyorsan.” (23, kadın, kararsız, CHP - HDP, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Tablo 8: Kurumlara üyelik (Yaş Dağılımı)

	Siyasi Partiler	Spor kulüpleri, öğrenci kulüpleri, rekreasyonel eğlence organizasyonları	Hayır kurumları, insani yardım kuruluşları	Dini dernekler, vakıflar, kuruluşlar	Sendikalar	Diğer dernek ve vakıflar	Belediye meclisleri	Gayri resmi informal gruplar ve topluluklar	Ben herhangi bir grubun veya kurumun üyesi değilim
18-24	7,5	13,0	3,5	3,5	1,9	3,1	0,7	0,6	73,0
25-30	13,4	7,1	6,2	4,2	4,0	4,6	1,2	0,8	67,7

Kurum üyeliklerine yaş grupları bazında bakıldığında, siyasi parti üyeliğinin, 25-30 yaş grubunda %13,4 olduğu görülmektedir. Bu oran 18-24 yaş aralığında ise, %7,5 düzeyinde kalmaktadır. Siyasi parti üyeliğinin, 25-30 yaş aralığında neredeyse iki katı çıkmasının nedeni, üniversiteden yeni mezun olan bu yaş grubunun, yukarıda da belirtildiği gibi, iş bulma motivasyonu olabilir. Sendika üyeliklerinde %1,9 ve %4 şeklinde olan oranlar da, yine aynı bağlamda değerlendirilebilir. İş sahibi olan gençlerin sendika üyelikleri de, buna paralel olarak artmaktadır. Spor kulüpleri ve öğrenci kulüplerine olan üyelik ise, 18-24 yaş grubunda %13 iken, 25-30 yaş grubunda %7,1’de kalmaktadır. Bunun, 18-24 yaş grubunun, buldukları sosyal çevreden dolayı öğrenci kulüplerine daha rahat ulaşabilmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Şekil 18: Şehirdeki sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerine gönüllü, izleyici ya da destekleyici olarak katılım

Her 10 gençten 6’sının, herhangi bir sivil toplum örgütünün faaliyetlerine gönüllü, izleyici ya da destekleyici olarak katılmadığı görülmüştür. Bunun sebepleri içinde, katılımcı gençlerin sivil toplum kuruluşlarına dair, bir farkındalıkları söz konusu olsa da, detaylı bir bilgisinin olmaması gösterilebilir. Odak grup sonuçlarına göre gençler, yardım temelli kuruluşlar olan Ahbap Derneği, Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA), Türk Kızılay, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) gibi büyük, ulusal seviyede faaliyet gösteren örgütleri tanınmaktadır. Yereldeki örgütlere dair farkındalık ise çok daha azdır. Hak temelli örgütler hakkında ise farkındalığın düşük olduğu görülmektedir. Bunun bir sebebi olarak, gençlerin hak temelli taleplerinin ve katılım eylemliliğinin de az olması gösterilebilir. **Öncelikleri ekonomi ve sosyal yardım olan gençler, hak temelli örgütler yerine, yardım temelli örgütler hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmektedir.**

Öte yandan farklı siyasi görüşlere sahip gençlerin farklı kuruluşlara destek olduğu görülmüştür.

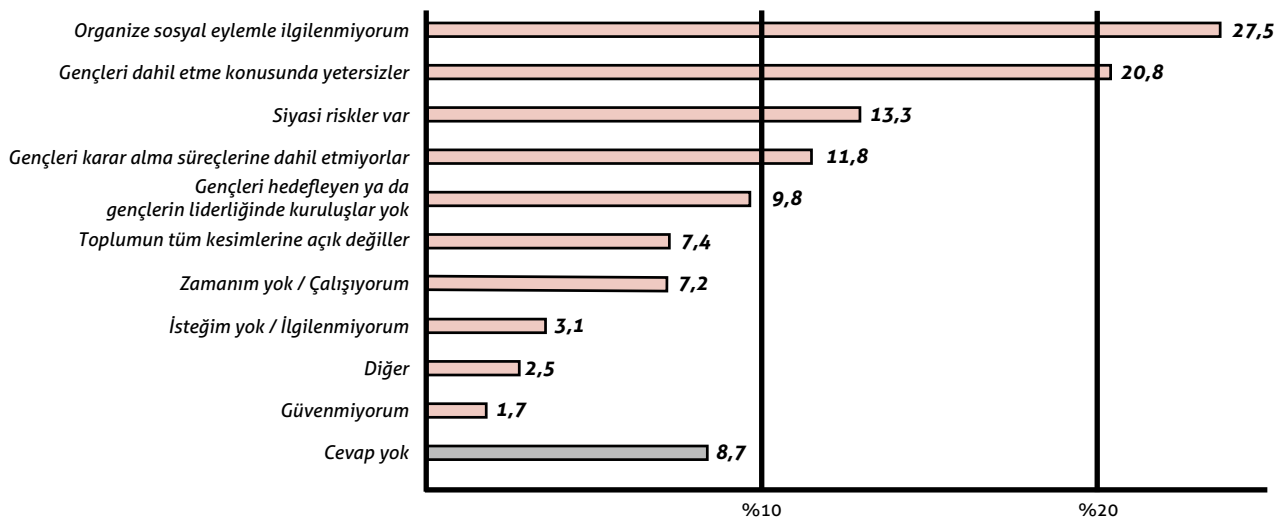
Örneğin, iktidar bloğu partilere oy vermeye eğilimli kadın katılımcılar arasında; Hayvan Hakları Federasyonu (HAYTAP), Türk Kızılay, Yeni Dünya Vakfı ve Mor Çatı gibi kurumların isimleri anılırken, muhalefet eğilimli kadın katılımcılar arasında; ÇYDD, TEMA, Lösemili Çocuklar Sağlık ve Eğitim Vakfı (LÖSEV), Arama Kurtarma Derneği (AKUT) isimleri öne çıkmaktadır. Faaliyetleri takip edilen sivil toplum kuruluşlarının siyasi eğilime göre farklılık göstermesi, kadın katılımcılar arasında varlığını gösterse de, kutuplaşmanın erkek katılımcılar arasında daha etkili olduğu söylenebilir. Bazı kuruluşlara dair çıkan olumsuz haberlerin, sivil toplum kuruluşlarının genel itibarının zedelenmesine yol açtığı ve kutuplaşmanın bu alana da etki ettiği görülmüştür. Yardım temelli sivil toplum kuruluşu olan Ahbap Derneği'nin ise farklı siyasi eğilimlerden katılımcılara hitap edebildiği gözlenmektedir. Bir katılımcının konuya dair yorumu şöyle:

“Birebir takip ettiğim STK yok, hep kötülerini görüyorum açıkçası ama iyilerin de olduğunu umut etmek istiyorum. Kötülerden başlamak gerekirse, başta Kızılay'ı sayarım. Biliyorsunuz 1-2 yıl önce Kızılay'a devlete yararlı dernek statüsü verildi, bağışlarda vergi kesintisi olmuyor. Vergi kesintisi olmadığından Kızılay'ın Ensar Vakfı'na para aktardığı, bu sayede vergiden yırttığı ve paravan bir dernek olarak kullanıldığı, 1-2 sene önce belgelerle açıklanmıştı. Benim çoğu derneğe ve STK'ya güvenim yok. Ama elbette topluma yararlı olan dernek ve STK'ların olduğuna inanıyorum.” (21, erkek, CHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Bir başka katılımcı da şunları söylüyor:

“Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, LÖSEV ve TEMA, sadece bu üçüne, elime beklediğimden daha fazla bir para geçtiği zaman düzenli olarak bağış yapıyorum. Faaliyetlerini beğeniyorum ama desteklememdeki temel etmen, politik olarak kendimi yakın görmem. Onun dışında açıkçası sivil toplum örgütleri bana çok fazla siyasallaşmış geliyor. Şu an iktidar yanlısı olarak siyasallaşmışlar. Mesela Kızılay'a hiçbir zaman destek vermiyorum artık, kan da vermiyorum. Önceden veriyordum, bunu da belirteyim. AFAD'a da asla yardım etmiyorum artık. Daha yerel kuruluşlara yardım ediyorum. Ahbap, şu anda en fazla güvendiğim sivil toplum örgütü.” (30, kadın, HDP, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Şekil 19: Sivil toplum faaliyetlerine katılımın önündeki engeller

Gençlerin büyük bir çoğunluğunun sivil topluma katılmadığı yönündeki sonuçlar göz önüne alındığında, sonuçların altında yatan sebeplere ışık tutmak amacıyla yöneltilen “Sizce katılmanızın önündeki engeller nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar, gençlerin bu konudaki düşüncelerini anlamak açısından önem teşkil ediyor. Gençlerin %27,5’lik bir kısmı, organize sosyal eylemle ilgilenmediğini belirtmektedir. Öte yandan %20,8’lik bir kısım da, sivil toplum

örgütlerinin gençleri dâhil etmek için yeterince kapsayıcı olmadığını düşünmektedir. Bu durum, bir anlamda sivil toplum örgütlerinin hâlâ hiyerarşik olduğunu ve gençlere alan açmadığını, yaş ve deneyim hiyerarşisinin özellikle gençlik örgütü olmayan örgütlerde yapıldığını göstermektedir. Gençlerin bu tarz hiyerarşik örgütlerde stajyer ya da çırak gibi kullanılması, onlara dâhil olma isteklerini kırıyor olabilir. Öte yandan gençler, %9,8'lik bir oranla, bu kurumların gençleri hedefleyen ya da gençlerin liderliğindeki kuruluşlar olmadığını belirtmiştir. Bu da bizleri, yukarıda da belirtildiği gibi, gençlerin bu örgütlerden habersiz olduğu çıkarımına yönlendirmektedir. **Gençler, ulusal boyuttaki kuruluşlara daha hâkimken, yereldeki örgütlerden daha az haberdardır.**

Yine gençlerden gelen bir diğer çarpıcı yanıt ise, sivil toplum faaliyetlerine dâhil olmanın, siyasi riskler getirmesi şeklindedir. Bu bağlamda **sivil toplumun da, siyasi kutuplaşmadan etkilendiği söylenebilir.** Siyasi polarizasyon partilerdeki kadar yüksek olmasa da, partiler ve belediyelerle ilgili siyasi risklerin, sivil topluma da yansıdığı görülmüştür. Bunun sebepleri arasında; 2020 yılında meclise sunulan Dernekler Kanunu ve Yardım Toplama Kanunu ile İlgili Torba Yasa teklifi de gösterilebilir. Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun teklifi çerçevesinde, Yardım Toplama ve Dernekler Kanunlarında değişiklikler yapılması önerilmiştir. Böylece birbirinden bağımsız iki farklı özne, aynı torba yasa teklifi içerisinde ele alınmış ve sivil toplum örgütleri, terörle ilişkilendirilmiştir. Yasa teklifi; herhangi bir mahkeme kararı olmadan sivil toplum örgütleri yöneticilerinin görevden alınması, dernek yönetimine kayyum atanması, mal varlıklarına el konulması ve kapatma davası açılmasına kadar ilerleyebilecek süreçleri barındırmaktadır. Bunun yanı sıra hak temelli taleplerin dile getirildiği eylemlere yönelik artan idari baskılar ve polis müdahaleleri de, gençlerin sivil toplum hareketlerini, siyasi risklerle ilişkilendirmesine yol açmaktadır. Yakın zamanda Barınamıyoruz Hareketi'nin karşılaştığı müdahaleler, bu kapsamda örnek olarak verilebilir. Pandemi öncesinde ikamet ettikleri yurtlarından apar topar gönderilen gençler, yeniden okulların açılması sebebiyle girdikleri barınacak yer arayışında birçok sıkıntıyla karşılaşmıştır. Bu süreç sırasında gençlerin barınma hakkını savunmak ve yaşanan hak ihlallerine dikkat çekmek için düzenledikleri eylemlere yapılan polis müdahalesi, dikkat çekmiştir. Bu şartlar altında **gençlerin sivil toplumu, siyasi risklerden ayrı tutamadığı anlaşılmaktadır.** Bu durumda gençler için bağımsız olarak değerlendirdikleri platformların, daha öncelikli hedefler hâline geldiği söylenebilir.

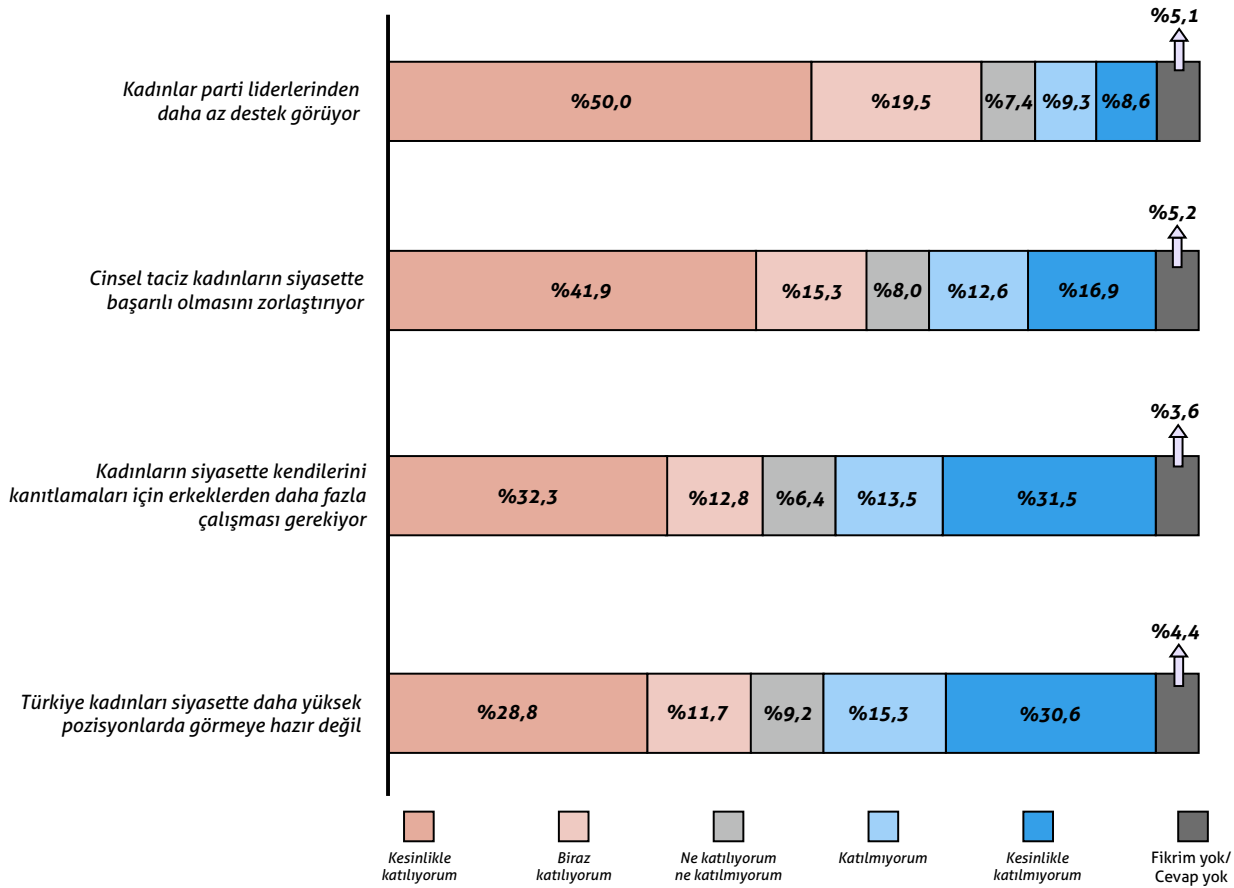
Genç kadınların ise sivil topluma katılımında da, siyasete katılımındaki gibi engellerle karşılaştıkları, odak grup çalışmasından anlaşılmıştır. **Toplumsal ve ailevi baskılar, sivil toplumda kadınlara yeterince alan açılmaması ve ekonomik imkânsızlıklar nedeniyle kadınlar, sivil toplum kuruluşlarına mesafeli durmaktadır.** Bu da bir genç kadın tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

“Aslında yer almak güzel bir şey, yaşamlara dokunuyorsun. Öyle bir imkânım olsaydı, olabilirdi. Çocukluk arkadaşlarımın yer alma durumları söz konusu oldu, hatta Afrika'ya gidip oradaki insanlarla yardımlaşmak istiyorlardı ama olanak sağlanmadığı ve herhangi bir fırsat sunulmadığı için gidemediler. Hatta bana da söylemişlerdi, ben de düşünüyordum. Aslında; aileleri 'Gidebilirsin, herhangi bir destek yapabilirsin, edebilirsin.' İzni vermediği için olmadı.” (24, kadın, kararsız, CHP- İYİ Parti, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

4. Bölüm - Kadın ve Siyaset

Siyasete katılımında gençlerin büyük bir çoğunluğuna hâkim olan endişe hâlinin, genç kadınlarda eklenerek artmakta olduğu görülmektedir. Kadın ve genç kimliklerinin kesişiminde, genç kadınların siyasete katılımı konusundaki endişelerine, cinsiyet temelli sorunların da eklendiği görülmüştür. Gündelik hayatta kadınlara yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin, siyasette de hâkim olduğu düşüncesi, kadınların endişelerini pekiştirmektedir. **Kadınların siyasete dâhil olmasının önündeki en büyük engel olarak, kadınlara verilen imkânların kısıtlılığı öne çıkmaktadır.** Kadınları engelleyen faktörler arasında; ailevi engellerle karşılaşılması ile ev ve bakım sorumlulukları, imkân eksikliğini takip etmektedir. Öte yandan, ev ve bakım sorumlulukları, her ne kadar engel olarak görülen yaygın faktörler arasında yer alsada, toplumda var olan kadınlara yönelik önyargının daha büyük bir sorun teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Bu önyargıdan dolayı, kadınların kendilerini ispat edebilmek için çok daha fazla çaba harcamaları gerektiği görülmektedir. Dolayısıyla bu durumun kadınları siyasete karşı daha da mesafeli hâle getirdiği söylenebilir.

Şekil 20: Kadınların siyasete katılımı ile aşağıdaki görüşlere ne derece katılıyorsunuz?

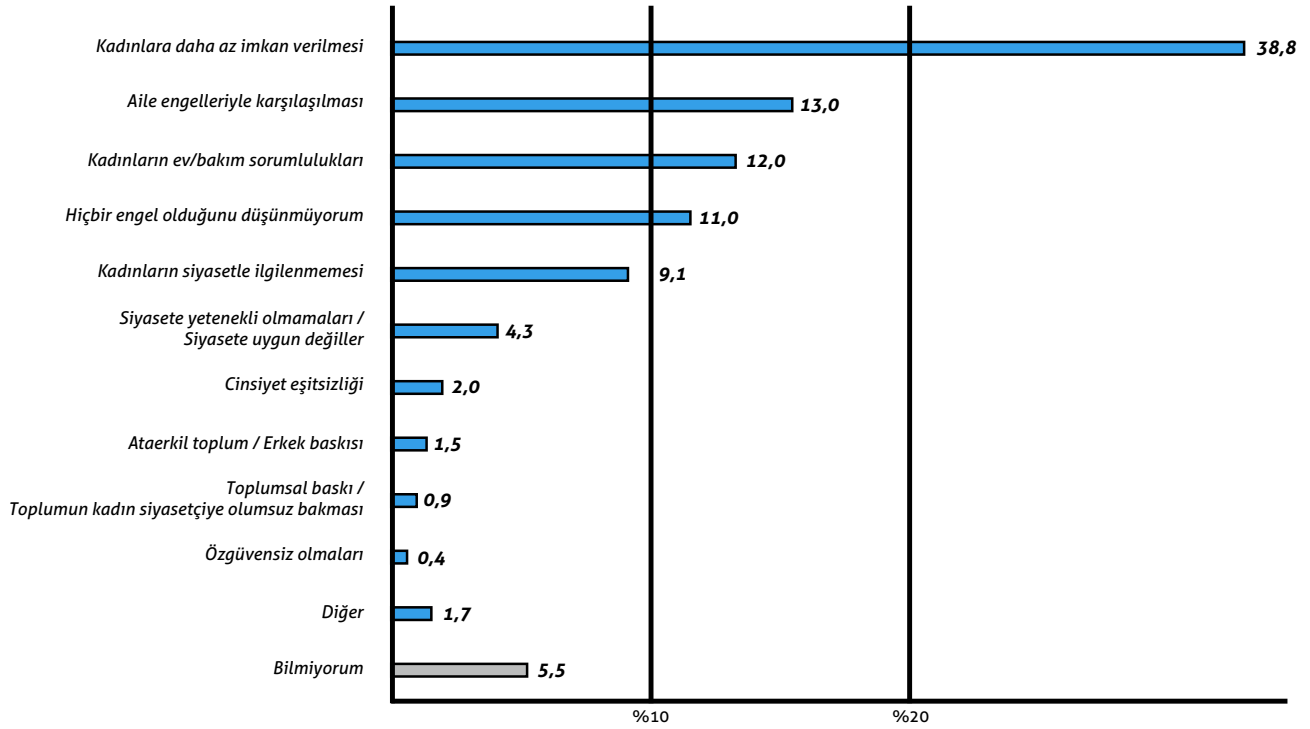
Gençlerin %70'i, kadınların parti liderlerinden daha az destek gördüğünü belirtmektedir. "Cinsel taciz, kadınların siyasette başarılı olmasını engelliyor mu?" sorusuna, gençlerin %41,9'luk bir oranda "Kesinlikle katılıyorum" cevabı verildiği görülmüştür. Bu, odak grup sonuçlarında da genç kadınları oldukça etkileyen bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle siyaset sahnesinde kadına yönelik dil ve üslup, temel endişe kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır. Kadına yönelik taciz ve tecavüz vakalarının da, bu algıyı pekiştirdiği söylenebilir. Katılımcı bir kadının yorumu şu şekildedir:

"Siyasete girmek istemem çünkü siyaset ülkede o kadar kötü muamele görüyor ki bel altı içerikli her

şeyi duyabilirim.” (19, kadın, kararsız, AK Parti-MHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Öte yandan kadınların kendilerini kanıtlamaları için erkeklerden daha fazla çalışması gerektiği konusunda ise gençler çok daha az fikir birliği içindedir. %32,3'lük bir kısım buna kesinlikle katılırken, %31,5'lik bir kısım ise “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermiştir. %30,6'lık bir çoğunluğun, “Türkiye, kadınları siyasette daha yüksek pozisyonlarda görmeye hazır değil.” ifadesine hiç katılmadığını ifade ettiği görülmüştür. Bu da gösterir ki, **cinsiyet farkı olmaksızın gençler, kadınların siyasete katılımıyla ilgili toplumsal yargıları kırmaya başlamıştır.**

Şekil 21: Kadınların siyasete girmesinin önündeki en büyük engel

“Kadınların siyasete girmesinin önündeki en büyük engel sizce nedir?” sorusunu gençler, diğer yaygın cevapların neredeyse toplamına yakın bir oranda, kadınlara daha az imkân verilmesi şeklinde yanıtlamıştır. Bu, odak grup sonuçlarında da açıkça görülmektedir. Kadınlar ise siyasette yer alamamalarının temel sebebini, kendilerine yeterince alan açılmamasında görmektedir. Kadınların ülke siyasetinde söz sahibi olmamaları ve siyasette kadın yöneticilerin azlığı, bu algının oluşmasındaki temel etken olarak öne çıkmaktadır. Kadınlar, siyasette eşit yer alabilmeleri için gerekli ortamın sağlanmasına ihtiyaç duyduklarını da vurgulamaktadır. Bir kadın katılımcının konuya dair bakışı şöyledir:

“Sadece Meral Akşener var kadın lider olarak. Bunun artırılması gerek. Benim yaşım küçük olduğu için ondan önce bir başkan görmedim, bir tek Tansu Çiller’i biliyorum ama şahit olmadım. Cumhurbaşkanları da sadece erkek, kadınlara fırsat verilmemesi çok üzücü. Kadınlara yönelik konferanslar, konuşmalar, özgür platformlar olabilir.” (19, kadın, kararsız, AK Parti - MHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Öte yandan kadınların aile engelleriyle karşılaştıkları fikri, %13'lük bir oranla gençler arasında ikinci en yaygın cevap. Bunu %12'lik bir oranla kadınların ev / bakım sorumluluğu takip etmektedir. Fakat odak gruplardan anlaşıldığı üzere, her ne kadar kadının ev ve bakım sorumluluklarının siyasete girmesine engel teşkil ettiği söylene de, asıl sorunun kadınlara yönelik önyargı olduğu ortaya çıkmaktadır. Kadınlar kendilerini ispat etmek zorunda kalacakları siyasi arenaya mesafeli durmayı tercih etmektedir. Bir kadının yorumları şöyledir:

“Ben, herhangi bir partiye üye olmak ya da siyasete girmek istemem çünkü bana çok stresli geliyor. Eğer bir şeyleri değiştiremeyeceksem ve hep mücadele içinde olacaksam gerek de yok. Fikrimin kabul edilebilmesi, değer görmesi için, kendimi değer görmeye hak kazanmış biri olarak ispat edebilmem lazım. Anlatabildim mi bilmiyorum ama ‘Hatice Hanım’ın fikri değerlidir’ denmesi için kendimi ispat etmem gerekiyor çünkü öncelikle bir kadıyım.” (23, kadın, kararsız, CHP - HDP, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Bir diğer kadın katılımcının ise görüşleri şöyle:

“Tabii ki evdeki sorumluluklar etkiliyor. Temizlik sorumluluğu, çocuğa bakma sorumluluğu, eşe bakma sorumluluğu, bazen para kazanma sorumluluğu olabiliyor. Bu da zaman kaybı demek, zaman olmadığından da olabilir ama bence çok önyargı olduğu için kadınlar cesaret edemiyor.” (30, kadın, AK Parti, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Yukarıda belirtilen; kadınların ailevi engellerle karşılaşılıyor olması, ev / bakım sorumlulukları ve toplumsal baskının, ataerkil toplumla cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı bilinmekle birlikte, katılımcılardan daha detaylı yanıt alabilmek adına seçeneklere eklenmişlerdir.

Ek olarak gençlerin %11’lik bir kısım ise, kadınların siyasete girmesinde bir engel olduğunu düşünmediklerini belirtmiştir. Bunu %9 ile, kadınların siyasetle ilgilenmediği cevabı takip etmektedir.

Tablo 9: Kadınların siyasete girmesinin önündeki en büyük engel (Cinsiyete göre dağılımı)

	Kadınlara daha az imkanı verilmesi	Kadınların ev / bakım sorumlulukları	Kadınların siyasetle ilgilenmemesi	Aile engelleriyle karşılaşmaları	Siyasete yetenekli olmamaları / Siyasete uygun değiller	Cinsiyet eşitsizliği	Ataerkil toplum / Erkek baskısı	Toplumsal baskı / Toplumun kadın siyasetçiye olumsuz bakması	Özgüvensiz olmaları	Diğer	Hiçbir engel olduğunu düşünmüyorum	Bilmiyorum	Toplam
Kadın	43,1	12,0	6,5	13,3	1,6	1,8	2,0	1,1	0,4	0,8	12,2	5,2	100
Erkek	34,5	11,9	11,6	12,6	7,1	2,3	0,9	0,7	0,3	2,5	9,7	5,9	100
Ortalama	38,8	12,0	9,1	13,0	4,3	2,0	1,5	0,9	0,4	1,7	11,0	5,5	100

Araştırmaya katılan genç kadınların %43,1 gibi bir çoğunluğu, kadınların siyasete katılamama sebebini kadınlara verilen kısıtlı imkânlarla bağlarken, genç erkeklerin %34,6’sı da aynı şekilde düşünmektedir. **Ayrıca; kadınların ev bakım sorumlulukları, ailevi engellerle karşılaşmaları, toplumsal baskı ve özgüvensizliklerinin; siyasete girmelerinin önündeki en büyük engeller olduğu konusunda her iki grup da hem fikirdir.** Fakat burada çarpıcı olduğu söylenebilecek bir diğer sonuç da erkeklerin, kadınların siyasete katılamama sebeplerini, kadınlara oranla toplumsal bariyerlerdence kişisel sayılabilecek bariyerlere daha fazla bağlamasıdır. Örneğin erkekler kadınların siyasete katılamamasını, %11,9 oranında siyasetle ilgilenmedikleri, %7,1 oranında da siyasete uygun olmadıkları gibi kişisel bariyerlerle açıklamaktadır.

Tablo 10: Kadınların siyasete girmesinin önündeki en büyük engel (2018 yılı seçimlerinde oy verilen partiye göre dağılım)

	Kadınlara daha az imkân verilmesi	Kadınların ev / bakım sorumlulukları	Kadınların siyasetle ilgilenmesi	Aile engelleriyle karşılaşmaları	Siyasete yetenekli olmamaları / Siyasete uygun değiller	Cinsiyet eşitsizliği	Ataerkil toplum / Erkek baskısı	Toplumsal baskı / Toplumun kadın siyasetçiye olumsuz bakması	Özgüvensiz olmaları	Diğer	Hiçbir engel olduğunu düşünmüyorum	Bilmiyorum	Toplam
AK Parti	29,4	16,2	12,6	15,5	8,8	1,8	1,3	0,1	0,8	2,3	9,1	1,9	100
CHP	48,4	9,6	9,3	10,4	2,2	0,6	2,0	1,4	0,1	1,8	12,3	1,9	100
MHP	56,5	8,1	9,3	15,3	0,7		0,9			3,0	3,9	2,3	100
HDP	30,2	6,7	2,6	23,8	8,0	2,1				4,1	21,5	1,1	100
İYİ Parti	57,0	2,9	8,5	0,8	1,8	1,2	0,7	8,0	1,4		15,5	2,1	100
Diğer	44,1			15,8	20,3						13,2	6,6	100
Cevap Yok	38,5	14,8	9,1	13,9	1,5	0,8	0,4	1,3		1,4	15,0	3,2	100
Yaşım Tutmadı	46,0	13,2	8,0	9,2	3,4	2,9	1,7	1,1		0,6	10,9	2,9	100
Protesto oy	31,9	11,0	7,8	13,3	4,1	3,8	2,0	0,3	0,6	1,2	8,7	15,4	100
Ortalama	38,8	12,0	9,1	13,0	4,3	2,0	1,5	0,9	0,4	1,7	11,0	5,5	100

24 Haziran 2018 milletvekili seçimindeki oy tercihlerine göre gençlere bakıldığında; diğerlerine kıyasla %29,4 ile AK Parti ve %30,2 ile HDP seçmeninin, kadınlara siyasette az imkân verildiğini en az düşünen seçmenler olduğu görülmüştür. Bu veri, odak grup görüşmelerindeki söylemlerle de desteklenmiştir. **Odak gruplara katılan gençler; başörtülü kadınların hem siyasete, hem de gündelik hayata dâhil olmasında Erdoğan'ın rolünden bahsetmiş, bu konu iktidar bloğu eğilimli katılımcılar tarafından, daha fazla dile getirilmiştir.** Bununla birlikte, bir önceki milletvekilliği seçiminde İYİ Parti ve MHP'ye oy veren gençler, sırasıyla %57 ve %56,5 oranlarında, kadınlara daha az imkân sağlandığını düşünmektedir. Bir önceki seçimlerde oy vermeye yaşı tutmayan gençler ise %46 ile kadınlara daha az imkân verildiğini belirtmiştir. Öte yandan bir önceki seçimlerde protesto oy kullanan gençler, %3,8 oranıyla cinsiyet eşitsizliğini, diğer gruplara kıyasla kadınların siyasete girmesi önündeki en büyük engel olarak görmektedir. Ayrıca HDP seçmeninin %21'i kadınların siyasete katılmasının önünde bir engel olmadığını düşünmektedir. Hâlihazırda yürürlükte olan eş başkanlık sistemleri ve bu sayede kadınları siyasete daha fazla dâhil edebilmelerinin, bu sonuçta bir etkisi olup olmadığı da akıllara gelmektedir. Konuyla ilgili bir katılımcı şunları söylüyor:

“Burada HDP’yi söyleyebilirim; eş başkanları bayan, parti içinde de çok bayan var. Onları çok rahat örnek gösterebilirim. Ama diğerlerini samimi bulmuyorum, bayanlar sadece gösteriş için vitrine konulmuş 3-5 tane aksesuar gibi. Yoksa kaç genel başkan yardımcısı, kaç yönetici kıvamında?” **(30, erkek, AK Parti, üye değil, aktif olarak çalışmalarına katılıyor)**

Başka bir katılımcının yorumu ise şöyle:

“Önceden devletin kamu kurum ve kuruluşlarına kapalı bayanlar alınmıyordu. Eğitim kurumlarında ya peruk takmak, ya da başlarını açmak zorundaydılar. İyileştirilmeye gidildi. Mecliste geçmişe oranla daha çok kadın görüyoruz, aynı şekilde kadın bakanlar daha fazla ve onlarla gururlanıyoruz. Siyasete katılmak isteyen kadınlara cesaret veriyorlar. Her partide

erkek oranı daha fazla ama bu sayı, şu oranda kadın, şu oranda erkek şeklinde eşitlenebilir diye düşünüyorum. Eskiden kadın, erkek milletvekili seçilme yaşı 25'ti, 3-4 sene önce Ak Parti döneminde 18'e düşürüldü. Bunun gibi yasalar meclisten geçebilir.” (29, kadın, AK Parti, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Yine bir kadın katılımcı konuya dair görüşlerini şu şekilde belirtiyor:

“Ben AK Parti'nin kadınlara siyasette çok alan açtığını düşünüyorum. Tüm partiler açmak istemiyor çünkü bununla ilgili bir çalışma görmedim. Takip de ediyorum fakat rastlamadım. Belediyelerin ise bu konuda çok duyarlı olduğunu düşünüyorum.” (19, kadın, CHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Şekil 22: Kadınlar hangi politika alanlarında erkeklerden daha iyi kararlar alırlar?

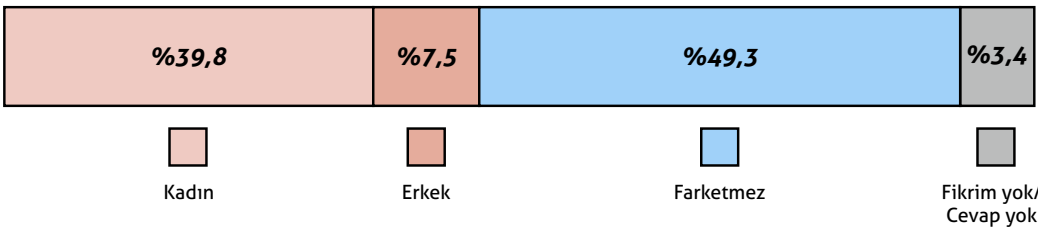
Gençler %52,8'lik bir oranla kadınların aile ve sosyal politikalar konusunda, erkeklerden daha iyi karar alacağını düşünmektedir. Bunu %40 ile eğitim ve sağlık gibi konulardaki politikalar takip etmiştir. Göçmenlik, terör ve güvenlik gibi politika alanlarında ise kadınların daha iyi karar vereceğine dair inanç, çok daha zayıftır. Bu da gösteriyor ki, toplumsal cinsiyet rolleri doğrultusunda kadınların, daha çok iç işler ve bakım verme alanlarında iyi kararlar alacağı düşünülmektedir. Bu, şimdiye kadar Türkiye'de kadınlara verilen bakanlık rollerinin bir yansıması da olabilir. 1971 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olarak seçilen ilk kadının ardından, toplamda 27 farklı kadın 42 kez bakanlık görevinde yer almıştır. Bu bakanların büyük bir çoğunluğu ise Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı olarak görev yapmıştır. Buna ek olarak; Türkiye'de parlamenter sistem çerçevesinde şimdiye kadar oluşturulan 65 hükümet içinde sadece tek kadın başbakan görev yapmıştır.

Tablo 11: Kadınlar hangi politika alanlarında erkeklerden daha iyi kararlar alırlar? (Cinsiyete göre dağılımı)

	Eğitim ve sağlık gibi konularda	Göçmenlik	Ekonomi	Terör ve güvenlik	İşsizlik	Cinsiyet eşitliğine yönelik konularda	Aile ve sosyal politikalar	Fikrim yok / Cevap yok
Kadın	40,7	15,0	25,8	12,8	19,0	35,0	53,2	4,9
Erkek	39,3	9,6	17,9	6,8	14,1	25,6	52,4	7,9
Ortalama	40,0	12,3	21,8	9,8	16,5	30,3	52,8	6,4

Kadınların hangi politika alanlarında daha iyi karar alacağına dair verilen cevapların, genç kadınlar ve erkekler özelinde nasıl dağıldığına baktığımızda, aile ve sosyal politikalar, eğitim ve sağlık gibi alanlar diyenler, her iki grup içinde de hemen hemen aynı oranda gözükmektedir. Öte yandan terör ve güvenlik konusunda genç kadınlar, %12,8’lik bir oranla kadınların daha iyi kararlar alacağını düşünürken, genç erkeklerde bu oran %6,8’lere kadar gerilemektedir. Cinsiyet eşitliğine yönelik konularda ise genç kadınlar %35’lik bir oranla kadınların bu alanlarda daha iyi karar alabileceğini söylerken, genç erkeklerde bu oran %25,6’da kalmaktadır. Genç erkeklerin, göçmenlik, ekonomi ve işsizlik alanlarında kadınların iyi kararlar alamayacağını düşündükleri de görülmektedir.

Şekil 23: Tüm nitelikleri aynı, biri kadın, diğeri erkek iki belediye başkanı adayı seçime girseydi, hangisine oy verirdiniz?

Gençlere, “Tüm nitelikleri aynı, biri kadın, diğeri erkek adaylardan hangisine oy verirsiniz?” diye sorulduğunda %49,3’lük bir kesim, fark etmeyeceğini belirtmektedir. Öne çıkan “Fark etmez.” sonucu, sivil toplum örgütlerine bunu bir sonraki seçimlerde takip etme görevini yüklüyor denebilir. Öte yandan %39,8’lik bir kısım ise kadın adaya oy vereceğini ifade etmiştir. Bu durum; daha önce başka bir soruda kadınlar için oluşturulmuş geçici koruyucu önlemlere pozitif baktığı çıkarımını yaptığımız katılımcıların bir kısmının, bu olumlu tutumu devam ettirip kadınlara oy vereceğini gösterebilir. Aynı zamanda her 10 gençten 4’ünün bir tercih yapmaları gerektiğinde, kentlerini kadınlara emanet etmeye daha sıcak baktığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 12: Tüm nitelikleri aynı, biri kadın, diğeri erkek iki belediye başkanı adayı seçime girseydi, hangisine oy verirdiniz? (Cinsiyete göre dağılımı)

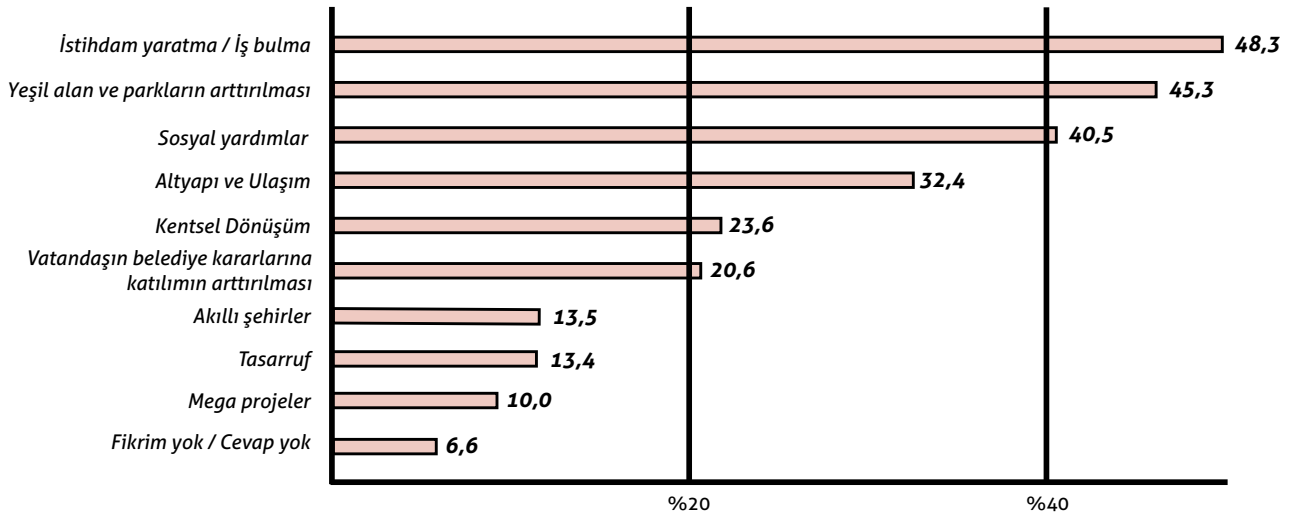
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Cevap yok	Toplam
Kadın	52,3	3,4	40,6	3,7	100
Erkek	27,3	11,5	58,1	3,1	100
Ortalama	39,8	7,5	49,3	3,4	100

Cevapların cinsiyete göre dağılımına baktığımızda ise; genç kadınların %52,4'lük bir oranla kadın adaya oy vermeye yakın olduğu, bunu %40,6 ile "Fark etmez." cevabının takip ettiği görülmektedir. Öte yandan her 10 erkekten 3'ünün, bir tercih yapması gerektiğinde, oyunu kadın adaydan yana kullandığı anlaşılmakta, %11,5 gibi bir oranda da erkek adayları seçtiği görülmektedir.

5. Bölüm - Gençlerin Oy Verme Eğilimleri

Çalışmaya katılan gençlerin dertlerinin aslında ortak olduğu görülmektedir. **Geleceğe dair karamsarlığın, gençleri yatay kesen bir problem olduğu anlaşılmaktadır.** Ekonomi, eğitim ve istihdamın, gençleri kısılcasına alan sıkıntılar konusunda başı çektiği görülmüştür. Gençlerin, yükselen eğitim seviyesi ve artan üniversite mezunu oranına rağmen, kalitesizleşen eğitimden endişelendikleri anlaşılmaktadır. Öte yandan artan üniversite mezunu oranının genç işsizliğini artırması ve düşük ücretlerle çalışmaya mecbur bırakılmaları da dile getirdikleri sorunlar arasındadır. Refah seviyesinin düşüklüğünün de gençlerin dertleri arasında olduğu görülmektedir. Bu sorunların kısa zamanda çözüme ulaştırılmayacağını düşünen gençler arasında, ilk akla gelen çözüm, yurt dışına gidebilmek şeklinde ifade edilmektedir. Doğal olarak gençlerin siyasetten beklentilerinin de bu yönde şekillendiği söylenebilir. Konu oy vermek olduğunda, istihdam en çok dikkatlerini çeken vaatler arasındadır.

Şekil 25: Yerel seçim vaatlerinden en önem verdikleri 3 tanesi

Gençlere en önem verdikleri seçim vaatleri sorulduğunda %48,3'lük bir oranla "İş bulma / istihdam yaratma" cevabı alınmıştır. Temmuz 2021 itibarıyla genç nüfusta %23,1'i² bulan işsizlik oranı da göz önünde bulundurulduğunda, iş bulma ve istihdam konusunun, gençler için tekrar tekrar altı çizilecek önemde olduğu ortaya çıkmaktadır. Hâliyle gençler, hükümet veya yerel yönetimlerden, bu soruna çözüm bulmalarını beklemektedir. **Gençlerin belediyelerden ikinci en büyük beklentisi ise, yeşil alan ve parkların artırılması yönündedir,** bu da aslında şehirlerdeki erişilebilir konumdaki yeşil / açık alan eksikliğine gençlerin bir tepkisi olarak anlaşılabılır. Öte yandan Covid-19 salgınıyla birlikte gençlerin, bir araya gelebilecekleri açık, kamusal alanlara duydukları ihtiyacın artması ve hâlihazırda var olan alanların yetersiz kalması şeklinde de yorumlanabilir. Buna ek olarak araştırmanın saha çalışmasının, Türkiye'nin birçok yerinde baş gösteren yıkıcı orman yangınlarının hemen sonrasına denk geldiğini de belirtmek gerekir.

Sosyal yardım ise, gençlerin hem parti seçerken, hem de yerel seçimlerde önem verdikleri bir diğer vaattir. Sosyal yardımların ekonomik olarak çok iyi durumda olmayan kişilere verilmesi, gençlerin ekonomik durumları hakkındaki endişelerinin bir göstergesi olabilir.

Gençler arasında mega projelere verilen önemin oldukça az olması, reklamı ve siyaseti çokça yapılan mega projelerin, aslında gençlerin gündemine o kadar da çok girmediğini göstermektedir.

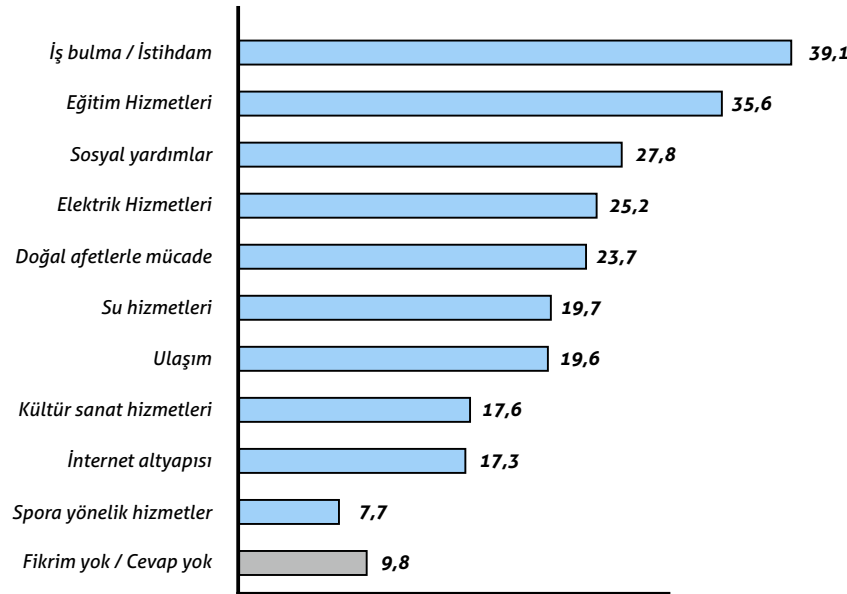
Araştırma kapsamında ortaya çıkan ilginç bir veri de, katılımın artırılmasını ilk 3 maddede öncelikleyen gençlerin oranının %20 çıkmasıdır.

Tablo 14: Yerel seçim vaatlerinden en önem verdikleri 3 tanesi (Cinsiyete göre dağılımı)

	Altyapı ve ulaşım	Mega projeler	Kentsel dönüşüm	Akıllı şehirler	Yeşil alan ve parkların artırılması	Sosyal yardımlar	Tasarruf	İstihdam yaratma / iş bulma	Vatandaşın belediye kararlarına katılımının artması	Fikrim yok / Cevap yok
Kadın	31,7	7,7	26,2	14,2	46,4	44,4	12,3	44,1	21,3	6,9
Erkek	33,2	12,2	21,0	12,9	44,2	36,5	14,5	52,6	19,8	6,4

Seçim vaatlerinin kadın / erkek ayrımına baktığımızda; sosyal yardımlara verilen önceliğin değiştiği gözlemlenmektedir. Kadınlar %44,4'lük bir oranda sosyal yardımlara önem verirken, bu oran erkeklerde %36,5'te kalmıştır. Bunun bir sebebi olarak, kadınların ücretsiz ev işi sorumlulukları da gösterilebilir. Ücretsiz bir şekilde tam zamanlı ev işleriyle uğraşan kadınların, sosyal yardımlara olan ihtiyacının daha fazla olduğu söylenebilir. İstihdam ve iş yaratma konusunda da paralel bir fark olduğu görülmüştür. Kadınlar istihdam yaratma / iş bulma vaadine, %44,1'lik bir oranda önem verirken, bu oran erkekler için %52,6'dır.

Şekil 26: Partilerin hangi politikaları o partilere oy vermenizi sağlar? (en önemli 3 tanesi)

Tıpkı yerel seçim vaatlerinde olduğu gibi, gençlerin oy verirken en önem verdiği parti politikası %39,1 ile iş bulma / istihdam yaratma yönündedir. Bunu %35,6'lık bir oranla eğitim hizmetlerinin takip ediyor olması, siyasi eğilimleri fark etmeksizin, gençlerin büyük bir çoğunluğu için en önemli iki sorunun bunlar olduğunu göstermektedir. **İş bulma ve istihdam cevabının, gençler arasında bu kadar çoğunluk kazanması, bizlere ekonomiye dayalı işsizlik, geçim sıkıntısı, enflasyon, gelir adaletsizliği gibi Türkiye geneli araştırmalarında ölçülen sorunların, gençleri de etkilediğini işaret ediyor olabilir.**

Öte yandan gençlerin, eğitim sorununu, işsizlik sorunuyla bağlantılı olarak ele alması, odak grup çalışmasında gözlemlediğimiz bir başka sonuçtur. **Gençlerin eğitime dair şikâyetlerinin ilk başlığını, eğitim ve istihdam arasındaki koordinasyonsuzluğun oluşturduğu görülmektedir.** Ülkede aldıkları eğitime uygun istihdam alanlarının yaratılmamış olması, gençlerin eğitime harcadıkları süreyi, boşa harcanmış bir süre olarak değerlendirmesine neden olmaktadır. 19 yaşında bir genç kadın durumu şu şekilde anlatıyor:

“Okuduğum bölümden örnek vermek istiyorum. Yazılım konusunda dünyanın çok gerisindeyiz. Bir staj

ya da iş için referansta mutlaka yurt dışında eğitim almak, en azından İngilizce bilmek gerekirken, ne İngilizce eğitimi doğru alınıyor, ne bilim, fen ve sanata önem veriliyor. Yurt dışındaki arkadaşlarımla konuşurken bu durum beni üzüyor. Eğitim konusunda çok geride olduğumuzu düşünüyorum. İş hayatında da görüyorum. Mesela LinkedIn'de zamanında benim mentorluğumu yapmış bir abinin sayfasında gördüm; Türkiye'de 10 yıldır çalıştığı bir alanda 10 bin lira, Almanya'da hem oturma izni, hem de 7 bin Euro maaş veriliyormuş. O da Almanya'ya taşınmaya karar vermiş. Kur farkı da çok var.”

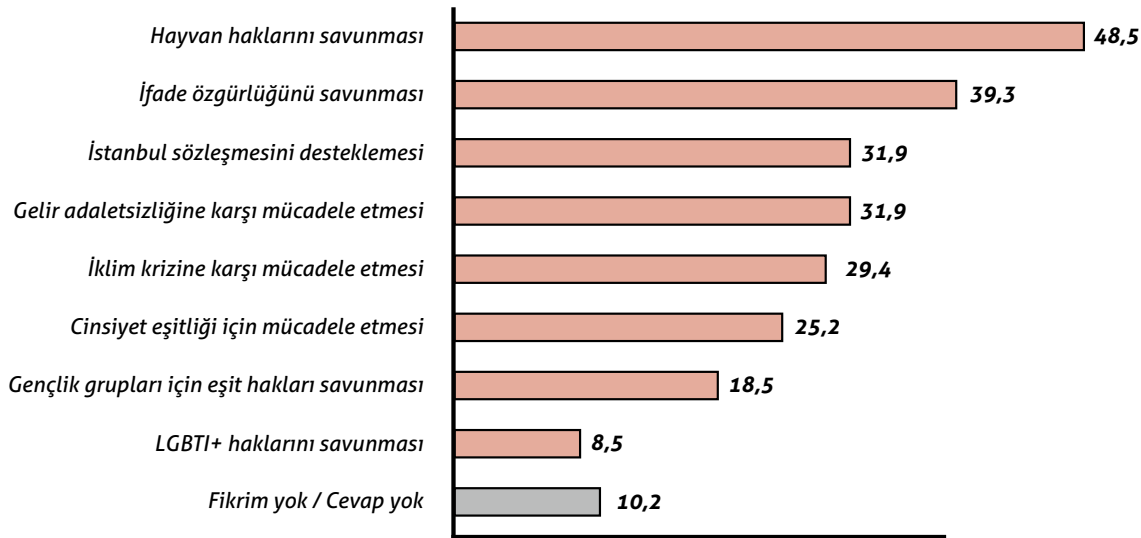
(19, kadın, kararsız, AK Parti-MHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

Öne çıkan ikinci bir başlığın da, kalitesizleşen eğitim sistemi ve önemsizleşen diplomalar olduğu görülmüştür. **Özellikle pandemi süreciyle birlikte eğitimin kalitesizleştiğine dair algıları perçinlenen gençler, aldıkları kalitesiz eğitimin sonunda edindikleri diplomanın da geçmişe kıyasla önemsizleştiğini dile getiriyorlar.** Bu durumu, katılımcı gençlerden bir tanesi şu şekilde anlatıyor:

“Özel okullar gerçekten ticarethaneye dönmüş durumda. Öğretmenlerin hakkını yiyorlar, öğrencilerin de notlarını şişiriyorlar. Arkadaşımdan biliyorum, devlet hiçbir şeye karışmıyor, öğretmenlere 10 ay maaş ödüyorlar. Öğretmenleri de, öğrencileri de mağdur ediyorlar. Bizde artık eğitim diye bir şey yok, eğitim sistemi de yok. Üniversiteler de öyle. Ülkemizde kaliteli insan yetişmez bu saatten sonra, herkes, yoldan geçen üniversite okuyor, ama nasıl okuyor, parayla.” **(26, erkek, AK Parti, üye, çalışmalara katılmıyor)**

Bu sonuçlardan yola çıkarak, eğitimle istihdam konularında iyi ve inandırıcı politikaları öne çıkaran partilerin, gençlerin oyunu alabilme potansiyelinin artacağı söylenebilir.

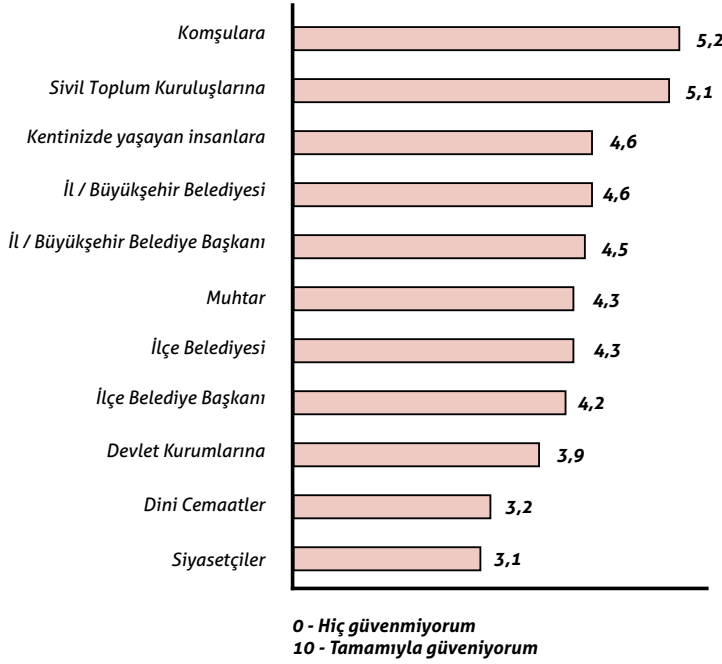
Şekil 27: Partilerin hangi konulardaki politikaları o partiye oy vermenizi sağlar?

Araştırma çerçevesinde partilerin hangi politikaları o partiye oy vermenizi sağlar sorusu, başka parametreleri ölçmek amacıyla farklı şıklarla tekrar sorulmuştur. Bu şekliyle sorulduğunda, gençlerin %48,5 ile en çok hayvan haklarının savunulmasına önem verdiği görülmektedir.

Hayvan haklarının savunulmasının en önem verilen parti politikası çıkmasının altında, bütün gençleri yatay kesen bir konu olması yatıyor olabilir. Hayvan haklarını, %39,3 ile ifade özgürlüğünün savunulması takip etmektedir. %31,9 ile İstanbul Sözleşmesi'ne ve gelir adaletsizliğine karşı mücadeleye dair parti politikalarının, gençler için önem arz ettiği de görülmektedir. Tüm dünyada gençlerin önceliklediği bir konu olan iklim krizi ile mücadele, Türkiye'deki gençler için de önem arz etmektedir. Gençler %29,4 oranında iklim kriziyle mücadele içerikli parti politikalarına önem vermektedir. Bunu, %25,2 ile cinsiyet eşitliği için mücadele içerikli ve %18,5 ile gençlik grupları için eşit hakların savunulmasına dair politikalar takip etmektedir.

Şekil 28: Şehirdeki problemleri kimin çözeceğine dair güven

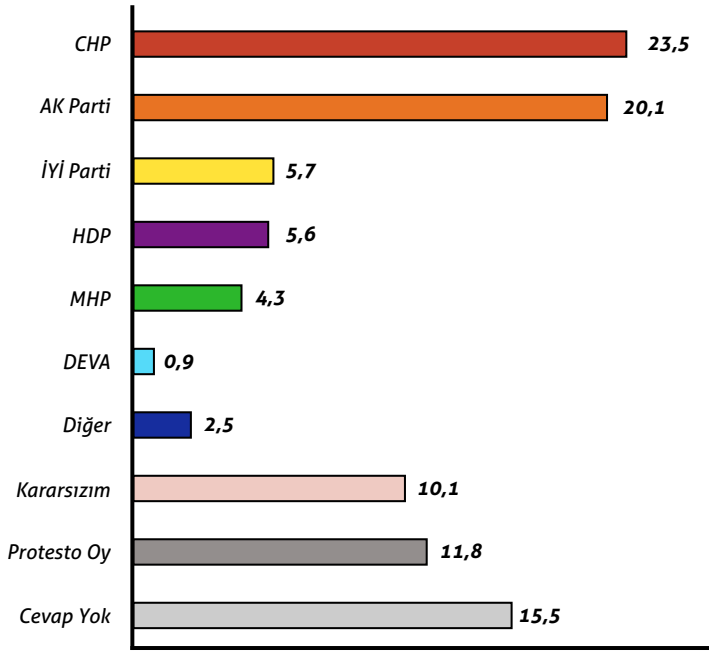

Konu güven olduğunda sonuçlar aslında oldukça çarpıcı. Araştırmaya katılan gençlere okunan kişi ve kurumlara, şehirlerindeki problemleri çözme konusundaki güvenleri sorulduğunda, neredeyse kimseye güvenmedikleri ortaya çıkmıştır. Gençlerin şehirlerinde yaşadıkları problemleri çözeceğine en fazla güvendiği kitle, 5,2 ile komşuları olurken, 5,1 ile sivil toplum kuruluşları ikinci sırada yer almaktadır. Ancak, güvenoyu skalasının 10'lu derecelendirme üzerinden yapıldığı düşünüldüğünde, gençlerin güvendiği bir çözüm mekanizmasının bulunmadığı, yüksek oranla görülmektedir. Öte yandan gençlerin en az güvendiği kişi veya kurumlar arasında, 3,1'lik bir puanla siyasetçiler yer almıştır. Bu da, siyasetçilerin gençlere hitap etme konusunda başarısız oldukları sonucunu pekiştirir niteliktedir. Odak grup sonuçları da, bu güvensizlik hâlinin daha net anlaşılması için oldukça faydalıdır. **Katılımcı gençler arasında, karşı karşıya kaldıkları sorunların çözüm adresleri siyasi eğilimlere göre farklılaşsa bile, genel bir umutsuzluk ve güvensizlik hâli dikkat çekmektedir.** Türkiye'de yakın zamanda bu sorunların çözüleceğine dair inancı olmayan gençler, çözümü yurt dışında aramaktadır. Bu çözüm arama hâlinin odağında ise, yine istihdam sorununun yattığı görülmektedir. Gençlerden biri konuyu şöyle ele alıyor:

"Açıkçası ben çözümü yurt dışına kaçmakta buluyorum. Yani kaçmak dediğim, oraya yerleşmek ve kendime bir iş kurmak. Çünkü burada tıptan, dış hekimliğinden, mühendislikten de mezun olsanız hak ettiğiniz parayı alamıyorsunuz. Okuyan, üniversite mezunu olup işsiz kalan çok fazla arkadaşımız var. Kiminle konuşsam bir şekilde yurt dışına gitmek peşinde." (23, kadın, kararsız, CHP - HDP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)

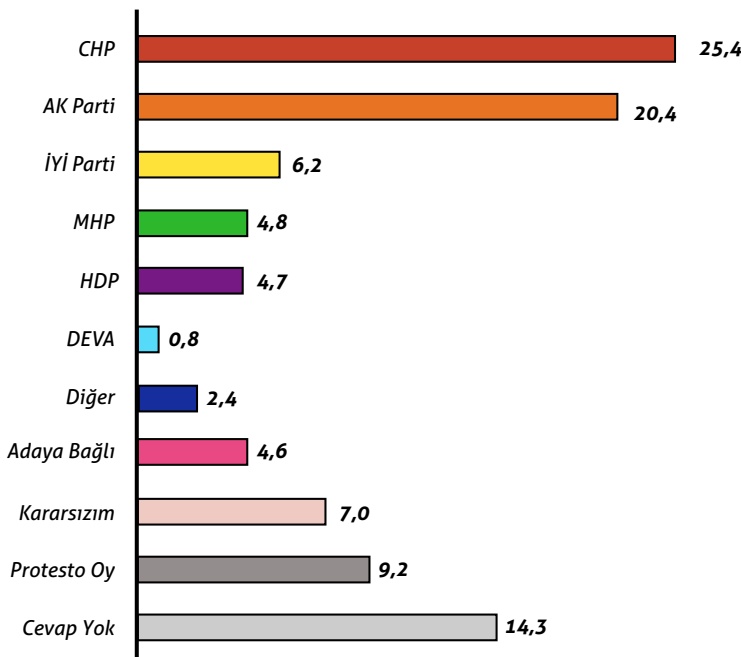

Şekil 29: Bu Pazar bir milletvekili seçimi olsa aşağıdaki partilerden hangisine oy verirsiniz?

“Bu Pazar milletvekili seçimi olsa hangi partiye oy verirsiniz?” sorusuna, %25,4’lük bir oranla CHP cevabının verildiği görülmüştür. Bunu %20,4 ile AK Parti takip etmektedir. Öte yandan bu sorunun ilgi çeken bir diğer çıktısı ise, kararsız ve “Cevap yok” şeklinde yanıt veren kitlenin, toplamda %25,6’lık bir oranda olmasıdır. Bu durum; gençlerin oyunu almak isteyen siyasetçilerin bu oyları kazanabilmek için hâlâ bir fırsatı olduğu, fakat gençlerin önceliklerini göz önünde bulundurmaları gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan gençlerin protesto oy kullanmaya eğilimli olduğu da, %11,8 gibi bir oranla görülmektedir. Bunun sebebi, ifade edilen genel güvensizlik ve umutsuzluk hâli olarak değerlendirilebilir. **Gençler, Türkiye’deki sorunların yakın zamanda çözülmeyeceğine inandıklarından, protesto oy vermeye yatkın olabilirler.**

Şekil 30: Bu Pazar bir yerel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?

Tıpkı “Bu Pazar milletvekili seçimi olsa hangi partiye oy verirsiniz?” sorusuna verdikleri cevap gibi, gençlerin “Bu Pazar yerel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?” sorusunu da %25,4 oranında CHP diye yanıtladıkları görülmüştür. Bunu, %20,1 ile AK Parti takip etmektedir. Kararsız olan ve cevap vermemeyi tercih eden gençler ise, %25,6 ile çarpıcı bir orandadır. Fakat milletvekili seçimleri sorusuna kıyasla bu oran, yerel seçimlerde daha düşüktür. Bu da belediyelerin hizmetleriyle ulaştıkları kişileri, daha ılımlı hâle getirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Odak gruplar; anne kartı, süt dağıtımı gibi hizmetlerin. algıyı olumlu şekilde etkilediğini de göstermektedir. Bir kadın katılımcının değerlendirmesi şu şekildedir:

“Şu an gençlere hitabı, siyasi parti değil de büyükşehir belediyesi düşünüyor, gençlerimiz için spor aktivitelerini çoğaltıyor. Spor alanı, park ve kafeler, gençlerin daha rahat gidebileceği, kendilerini geliştirebileceği yerler. Ekrem İmamoğlu’nun gençleri daha çok düşündüğüne inanıyorum. Her konuşmasında ‘Gençlerimiz için bunu, şunu yaptık.’ diyor. Bana anne kartı ulaştı ve çok mutlu oldum. Ben, Ekrem İmamoğlu’ndan önce de anneydim ama beni düşünen olmadı. Ekrem İmamoğlu’ndan sonra anne kartı aldım ve her yere gidebiliyorum. Bu düşünce bile bizi mutlu etti açıkçası. Yeter mi, tabii ki yetmez.” (30, kadın, AK Parti, üye değil, aktif olarak çalışmalara katılıyor)

Tablo 15: Bu Pazar bir milletvekili seçimi olsa aşağıdaki partilerden hangisine oy verirsiniz? (Tüm Seçmenle Karşılaştırma)

	Türkiye'nin Nabzı Temmuz 2021 Tüm Seçmenler	Gençlik Araştırması Ağustos 2021
AK Parti	29,3	20,1
CHP	19,0	23,5
İYİ Parti	10,2	5,7
HDP	9,7	5,6
MHP	7,3	4,3
DEVA Partisi	0,9	0,9
Diğer	2,6	2,5
Yaşım Tutmadı	8,0	10,1
Protesto oy	5,6	11,8
Cevap Yok	7,4	15,5

Gençlere yöneltilen “Bu Pazar bir milletvekili seçimi olsa aşağıdaki partilerden hangisine oy verirsiniz?” sorusu, Metropoll Araştırma’nın Türkiye genelinde tüm yaş gruplarına yönettiği ve düzenli olarak yürüttüğü Türkiye’nin Nabzı araştırmasındaki sonuçlarla karşılaştırıldığında ilgi çekici bulgular ortaya çıkmıştır. Tüm yaş gruplarındaki seçmenler, aynı soruya %29,3 oranında AK Parti şeklinde yanıt verirken, bu oran gençler arasında %20,1 seviyesinde kalmaktadır. Öte yandan tüm seçmenler arasında %19’luk bir oy oranı olduğu görülen CHP’nin, gençler arasındaki oy oranı %23,5’e çıkmaktadır. Gençlerin İYİ Parti’ye oy verme oranı ise, tüm seçmenlerin oy oranının neredeyse yarısı kadardır. Bu da gençlerin, İYİ Parti’nin yeterince kendilerine hitap etmediğini düşündüklerini ya da parti politikalarına yakın hissetmediklerini göstermektedir. **Aynı zamanda genç seçmenin protesto oy verme oranı, genel seçmen oranının neredeyse iki katıdır ve gençler protesto oy vermeye genel seçmenden daha yatkındır.**

Tablo 16: Hangi ittifaka daha yakınsınız? AK Parti ve MHP'nin yer aldığı Cumhur ittifakı mı, CHP ve İYİ Parti'nin yer aldığı Millet ittifakı mı?

24 Haziran Milletvekili Seçiminde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım (%)

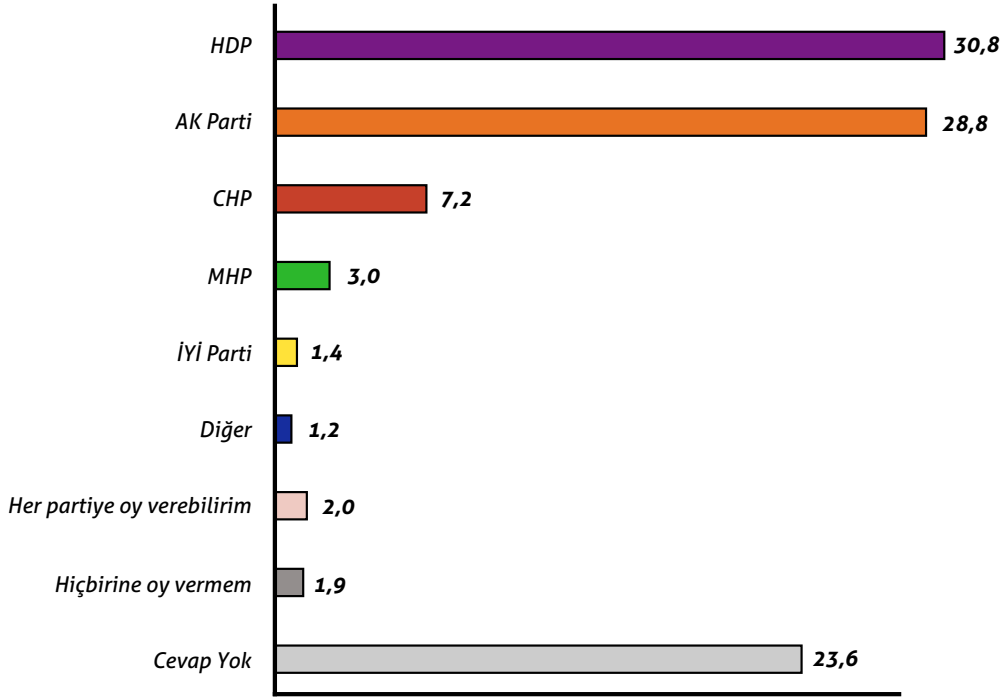
	Millet İttifakı'na daha yakınım	İki ittifaka da yakın değilim ama Millet'i tercih ederim	Cumhur İttifakı'na daha yakınım	İki ittifaka da yakın değilim ama Cumhur'u tercih ederim	Fikrim yok / Cevap yok	Toplam
AK Parti	13,3	1,7	69,9	5,6	9,4	100
CHP	76,7	8,5	6,2	3,5	5,0	100
MHP	29,3	1,7	50,0	3,4	15,5	100
HDP	66,7	8,8		3,5	21,1	100
İYİ Parti	78,6	21,4				100
Diğer	16,7	16,7			66,7	100
Cevap Yok	18,2	5,2	11,0	5,8	59,7	100
Yaşım Tutmadı	42,0	5,7	19,5	4,0	28,7	100
Protesto oy	23,3	6,1	20,3	3,5	46,8	100
Ortalama	36,6	5,9	26,6	4,1	26,7	100

Hangi ittifaka daha yakın oldukları sorusu yöneltilen gençlerin, 24 Haziran milletvekili seçimlerinde oy verdikleri partiye göre dağılımına bakıldığında; Ak Parti seçmeninin %69,9 oranında Ak Parti ve MHP'nin bulunduğu Cumhur ittifakına yakın olduğunu belirttiği görülmüştür. Aynı şekilde MHP seçmeni de, %50'lik bir oranla Cumhur ittifakına yakın olduğunu belirtmiştir. Dikkat çekici bir nokta ise her 10 MHP seçmeninden 3'ünün, CHP ve İYİ Parti'den oluşan Millet İttifakına yakın olduğunu söylemesidir.

Yine bir önceki seçimde verdikleri oy göz önüne alındığında, CHP seçmeninin, %76,7'lik bir oranla Millet ittifakına yakın olduğunu belirttiği görülmüştür. Bu oran, İYİ Parti seçmeni açısından %78,6'dır. Her 10 İYİ Parti seçmeninden 2'si, herhangi bir ittifaka yakın olmadığını, fakat Millet ittifakını tercih edeceğini belirtmektedir. HDP seçmeninin ise %66,7'lik bir oranla Millet ittifakını tercih ettiği, %21,1'lik bir oranla da "Fikrim yok / cevap yok." yanıtını verdiği görülmektedir.

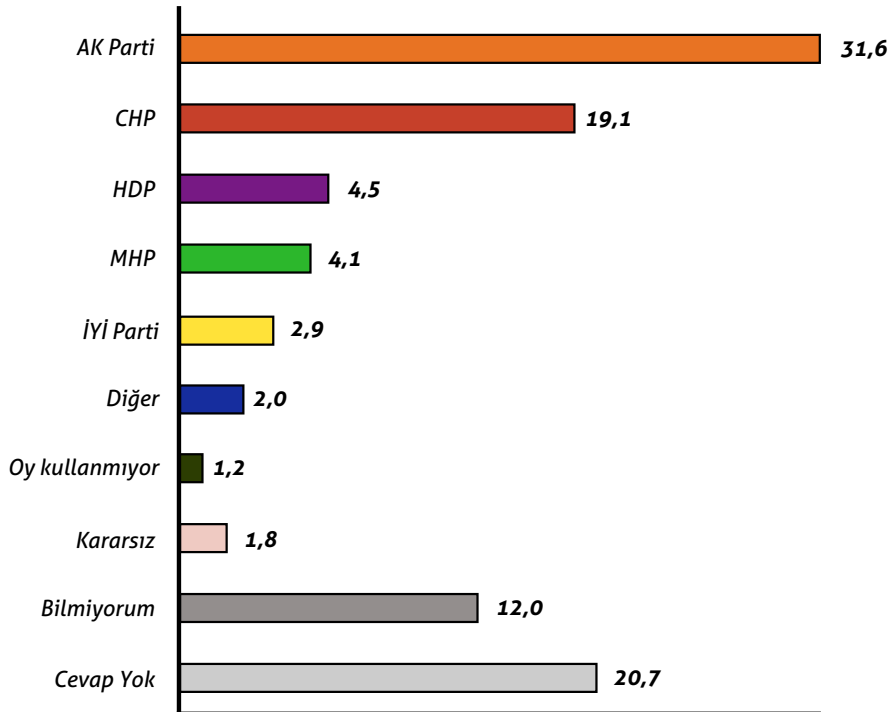
Bir diğer ilgi çekici sonuç, bir önceki seçimde oy kullanmak için yaşı tutmayan her 10 gençten 4'ünün, Millet ittifakına yakın olduğunu belirtmesidir. Aynı kitlenin %28,7'lik bir oranının ise, hangi ittifaka daha yakın oldukları konusunda hâlâ kararsız olduğu görülmüştür.

Şekil 31: Hangi siyasi partiye asla oy vermezsiniz?

“Hangi siyasi partiye asla oy vermezsiniz?” sorusuna keskin bir şekilde verilen iki cevap vardır; biri %30,8’lik bir oranla HDP, diğeri ise %28,8’lik bir oranla AK Parti. Öte yandan %23,6’lık bir kesim ise cevap vermeyeceğini belirtmiştir.

Şekil 33: Aileniz hangi siyasi partiyi destekliyor?

Oy verme davranışını tahmin eden faktörlerden biri de, ailelerin oy tercihleridir. “Aileniz hangi partiyi destekliyor?” sorusuna %31,6’lık bir oranla AK Parti cevabı verildiği görülmektedir. Çarpıcı sonuç, ikinci sırada gelen cevabın “Cevap vermek istemiyorum.” olmasıdır. Bunu %19,1’lik bir oranla CHP takip etmektedir. Diğer yandan %12 gibi ciddi olduğu düşünülebilecek bir oranda ise, gençlerin, ailelerinin hangi siyasi partiyi desteklediklerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır.

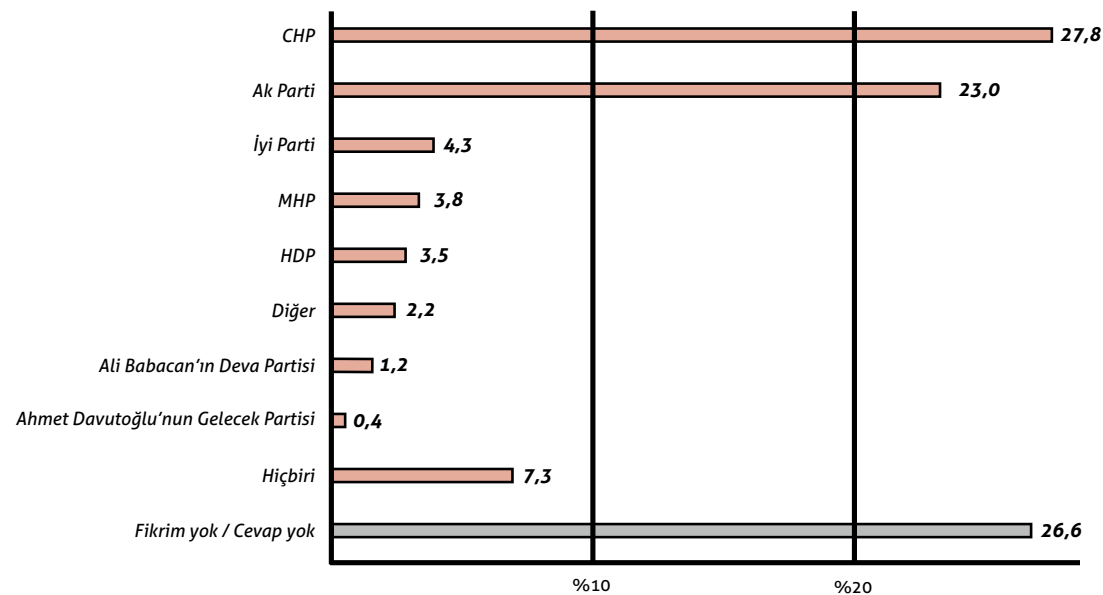
Tablo 17: Ailelerinin desteklediği siyasi parti ve gençlerin yerel seçimlerdeki siyasi parti tercihleri

		Seçmenlerin Yerel Seçimde Kendi Parti Tercihleri											
		CHP	AK Parti	İYİ Parti	MHP	HDP	DEVA	Diğer	Adaya Bağlı	Kararsızım	Protesto Oy	Cevap Yok	Toplam
Ailelerinin Desteklediği Parti	AK Parti	11,0	53,7	2,5	5,0	1,6	0,5	1,6	3,4	7,6	8,3	4,8	100
	CHP	77,7	1,9	6,8		1,1		2,3	3,0	2,6	3,4	1,1	100
	İYİ Parti	20,0	5,0	52,5	2,5	5,0		2,5	7,5	5,0			100
	HDP	13,3			8,3	53,3		3,3	1,7	3,3	11,7	5,0	100
	MHP	14,0	10,5	12,3	45,6	3,5			3,5	3,5	3,5	3,5	100
	Diğer	14,8	14,8	18,5		7,4	11,1	25,9			7,4		100
	Kararsız	64,0	4,0	4,0					4,0	12,0	12,0		100
	Oy Kullanmıyor		5,9	11,8					17,6	5,9	52,9	5,9	100
	Bilmiyorum	12,1	7,9	2,4	3,6	3,6	1,8	1,2	7,9	9,7	14,5	35,2	100
	Cevap Yok	11,9	4,9	6,3	2,5	4,2	1,1	2,8	5,6	10,9	11,6	38,2	100
	Ortalama	25,4	20,4	6,2	4,8	4,7	0,8	2,4	4,6	7,0	9,2	14,3	100

Ailelerinin desteklediği partiyle gençlerin yerel seçimlerdeki parti tercihleri karşılaştırıldığında, ailesinin Ak Parti seçmeni olduğunu belirten gençlerin %53,7'sinin yine Ak Parti'yi, %11'inin ise CHP'yi tercih ettiği görülmüştür. Ailesi CHP'yi destekleyen gençler ise, %77,7'lik bir oranla yerel seçimlerde CHP'ye oy vereceklerini belirtmiştir. Ailesi İYİ Parti seçmeni olan gençlerin %52,5'i, yine İYİ Parti'yi tercih ederken, %20'si CHP'yi seçeceklerini söylemiştir.

Ailesi HDP seçmeni olan gençler ise, %53,3'lük bir oranla yerel seçimlerde HDP'ye oy vereceğini söylerken, bunu %13,3 ile CHP'ye verecekler, %11,7 ile de protesto oy kullanacak olanlar takip etmektedir. Ailesi MHP seçmeni olan gençlerde, oy bölünmesinin daha fazla olduğu görülmektedir. Gençler, %45,6'lık bir oranla MHP'yi, %14 ile CHP'yi, %12,3 ile İYİ Parti'yi, %10,5 ile de Ak Parti'yi tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Ailesi kararsız olan her 10 gençten 6'sı ise yerel seçimlerde CHP'ye oy vereceğini söylemiştir.

Şekil 34: Gençleri siyasete dâhil etme konusunda en başarılı parti

Her 10 gençten 3'ü CHP'nin, 2'si ise AK Parti'nin gençleri siyasete dâhil etme konusunda en başarılı parti olduğunu düşünmektedir. Bununla beraber gençleri siyasete dâhil etme konusunda İYİ Parti'yi en başarılı parti olarak görenlerin oranı %4,3, MHP'yi görenlerin oranı 3,8, HDP'yi görenlerin oranı ise %3,5'tir. Konuya dair verilen yanıtlardan biri şöyledir:

"Bana göre CHP, gençlerin önünü açma yolunda bir tık daha iyi adım atıyor. AKP ve MHP'de öyle bir şey görmedim, onlar daha çok kendi hâllerindeler." **(20, kadın, kararsız, AK Parti - MHP, üye değil, çalışmalara katılmıyor)**

Yine odak gruplardan anlaşıldığı üzere; katılımcı gençler aslında siyasilerin önemli bir kısmının gençlere hitap edemediği kanaatine sahip. Gençlerin gözünde siyasiler; kendilerini dinlemiyor, anlamıyor ve sorunlarına çözüm getirmek için çaba harcamıyorlar. **Tüm bu olumsuz tabloya rağmen, katılımcılar nazarında gençlere hitap edebilen siyasilerin varlığı da, dikkat çekmektedir.**

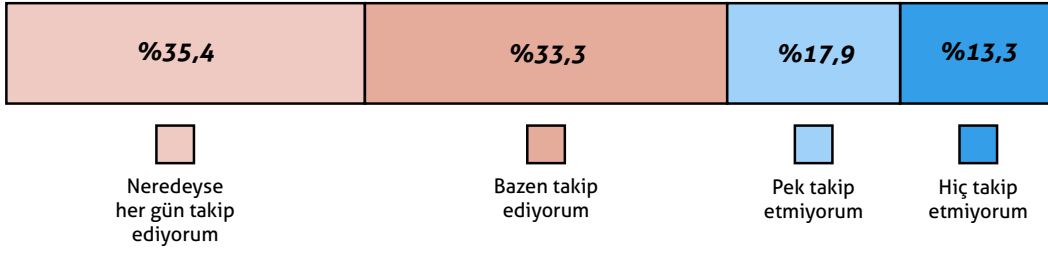
Bu kapsamda; farklı siyasi eğilimlere sahip olanlar, farklı isim ve kurumları dile getirirse de, özellikle Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş gibi belediye başkanlarının isimlerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu isimlerin CHP ile olan bağları ise gençlerin gözünde CHP'yi, kendilerine en çok hitap eden parti hâline getirmiştir. Buna ek olarak gençlere, genç siyasetçi olarak gördükleri kişiler sorulduğunda; genellikle Ekrem İmamoğlu, bazen de Mansur Yavaş ve Meral Akşener isimleri öne çıkmaktadır. Bu da göstermektedir ki, gençlerin yaş algısı aslında dinamizmle ilişkilidir. Faal, aktif ve görünür olmaları, bu siyasetçilerin gençler tarafından daha genç algılanması sonucunu doğurmaktadır.

Öte yandan gençlerin, siyasete katılımlarını artırabilmek için, siyasi partilerin gençlerden yana bir yaş dağılımı uygulamasını talep ettikleri, odak gruplardan anlaşılmaktadır. Kendilerine uygulanacak pozitif ayrımcılığın yanı sıra, 60 yaş üstü vatandaşların siyaset sahnesinden çekilmesi görüşü de, gençler tarafından dile getirilmektedir. Bu kapsamdaki görüşlerden biri şöyledir:

"Bence çoğu liderin yaşlı olması, gençlerin siyasete katılımını engelliyor. Yani baştakilerin hepsi yaşlı, soğuk savaş döneminde yaşamış insanlar, hepsi 70 yaş ve üzeri. Gençleri anlamadıkları için yaşlı insanları getiriyorlar, hiç genç yok ki. Mesela baktığımız zaman parti içindeki delegeler olsun, parti meclis üyeleri olsun hepsi yaşlı. Bir İmamoğlu'nun yaşı biraz genç duruyor, Canan Kaftancıoğlu ve İmamoğlu biraz genç. Çoğu yaşlı ve soğuk savaş siyasetini ürettiklerini düşünüyorum. İmamoğlu biraz gençlere hitap ediyor, mesela ulaşımı 24 saate çıkartmıştı pandemiden önce. Bu önemli bir şey çünkü 20 yıldır AK Parti yönetiyordu İstanbul'u, hiç böyle bir şey yapmadı ve 00.00'dan sonra İstanbul'da hayat bitmiyor." **(26, erkek, HDP, üye değil çalışmalara katılmıyor)**

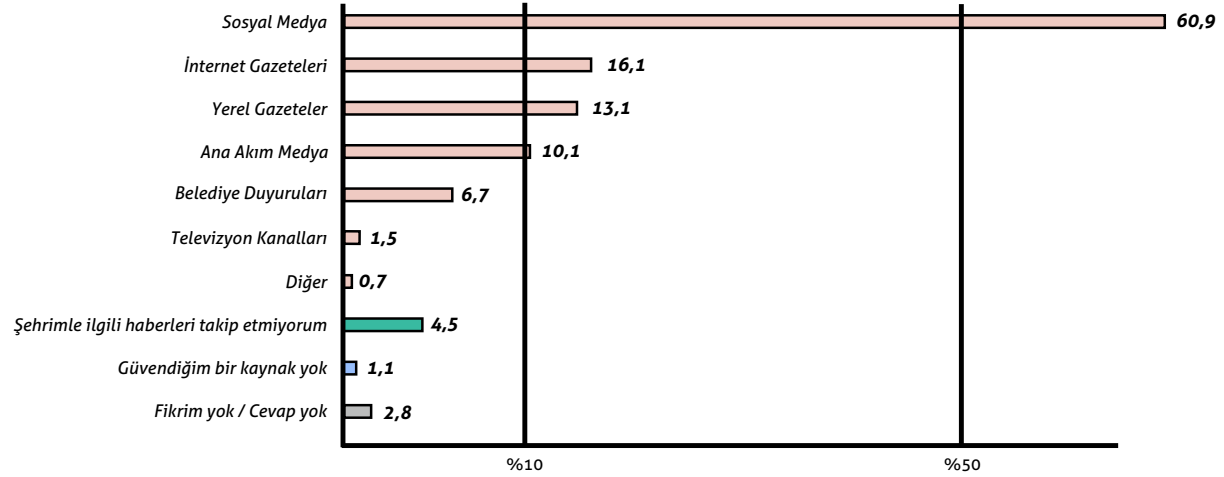
6. Bölüm - Gençler ve İletişim

Şekil 35: Siyasi gelişmeleri ne sıklıkla takip edersiniz?

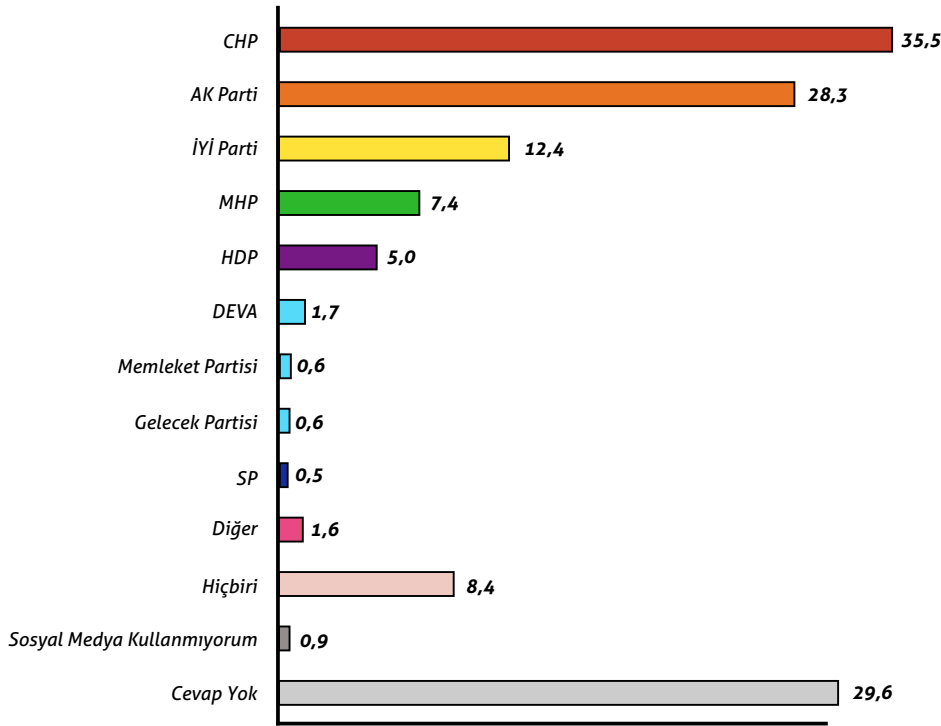
Çalışmaya katılan her 10 gençten 7'sinin, sıklıkları değişmekle birlikte, siyasi gelişmeleri takip ettiği gözlemlenirken, gençlerin %13,3'lük bir kısmının ise siyasi gelişmeleri hiç takip etmediği görülmüştür.

Şekil 36: Şehrinizle ilgili haberlere ulaşmak için hangi kaynaklara daha çok güveniyorsunuz?

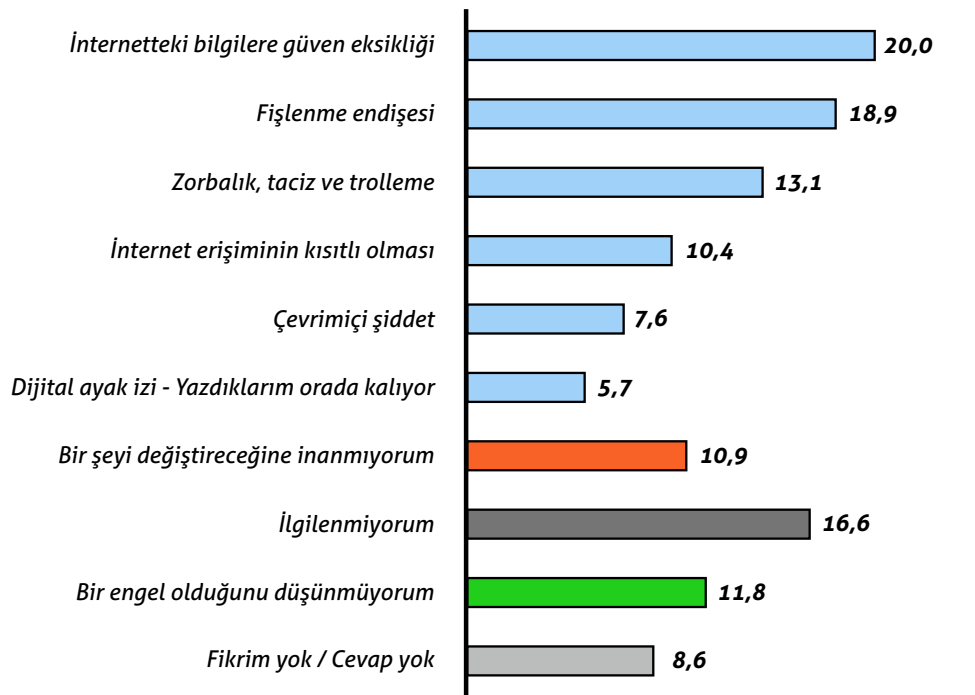
Konu şehirleri ile ilgili haberlere ulaşmak olduğunda, her 10 gençten 6'sının sosyal medyaya güvendiği gözlemlenmiştir. Bunu %16,1 ile internet gazeteleri, %13,1 ile yerel gazeteler takip etmektedir. Ana akım medya ve belediye duyuruları, az da olsa verilen cevaplar arasındadır. Bunları %1,5 ile televizyon kanallarının takip ettiği görülmüştür. Öte yandan %4,5'lik bir kısım ise şehirleriyle ilgili haberleri takip etmediklerini belirtmiştir.

Şekil 37: Geçtiğimiz bir ayı düşündüğünüzde; en çok hangi siyasi partinin sosyal medya gönderisiyle etkileşime (beğenme / paylaşma / retweet / videolarını izleme vs.) girdiniz?

Gençlere, haber alma kanallarından biri olan sosyal medyada en çok hangi siyasi partinin içeriğiyle etkileşime geçtikleri de sorulmuştur. Geçtiğimiz ay içinde %35,5 ile en çok CHP'nin sosyal medya gönderileriyle etkileşime girdikleri anlaşılmış, CHP'yi %28,3 ile AK Parti takip etmiştir. Bu sonuçların, "Gençlere en çok hitap eden parti hangisi?" sorusunun yanıtlarıyla da oldukça uyumlu olduğu görülmektedir. **Gençlerin, sosyal medyada postalarıyla en çok etkileşime girdikleri partiyi, aynı zamanda gençlere en çok hitap eden parti olarak gördükleri söylenebilir.**

Şekil 38: Sosyal medyada siyasi tercih veya endişeler hakkında konuşmanın önündeki engeller

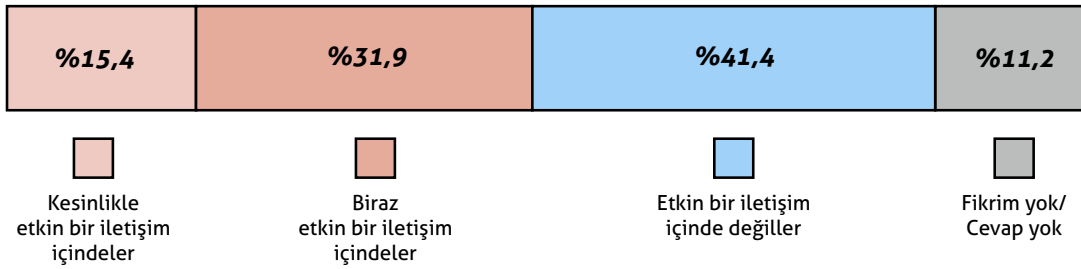

Gençlerin genel güvensizlik hâliyle siyasi riskler ve siyasi kutuplaşma konusundaki çekimserlikleri, sosyal medyada siyasi tercihleri veya endişeleri hakkında konuşmalarına da yansımaktadır.

Gençlere, sosyal medyada siyasi tercihleri veya endişeleri hakkında konuşmalarının önündeki engeller sorulduğunda, %20'si internetteki bilgilere güven eksikliklerinin olduğunu belirtirken, %1,9'u ise fişlenme endişelerini dile getirmiştir. %13,1'lik bir oranla da zorbalık, taciz ve trolleme, bu kapsamdaki engellerden birkaçı olarak öne çıkmıştır. İnternet erişiminin kısıtlı olması %10,4 ile dile getirilirken, çevrimiçi şiddet %7,6, dijital ayak izi ise %5,7 oranında belirtilmiştir.

Gençlerin ülkede herhangi bir şeyin değişeceğine dair umutsuzlukları, bu alanda da etkisini göstermektedir. %10,9'luk bir kesim, bir şeyin değişeceğine inanmadığını belirtmiştir. Öte yandan %16,6 gibi yüksek bir oranda ise konuyla ilgilenmediklerini söyledikleri görülmüştür.

Şekil 39: Belediye başkanı gençlerle ne kadar etkin bir iletişim içinde?

Belediye başkanlarının gençlerle olan iletişimine dair yöneltilen sorunun sonucunda; gençlerin %41,4'ünün belediye başkanlarının kendileriyle etkin bir iletişim içinde olmadığını düşündükleri görülmüştür. Bunu, %31,9 ile biraz etkin bir iletişim içinde olduklarını düşünen gençler takip ederken, %15,4 oranında genç ise kesinlikle etkin bir iletişim içinde olduklarını belirtmiştir.

7. Bölüm - Temel Çıkarımlar ve Tavsiyeler

Bu çalışmanın temel çıkarımları şu şekilde özetlenebilir:

- Gençler, nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmalarına rağmen, kamusal yaşama dâhil olma ve kararları etkileme konusunda, toplumda en az sesi duyulan gruplardan biridir.
- **Kent konseyi ve / veya sivil toplum gibi mevcut katılım mekanizmalarını kullanarak yerel yönetimlerin politikalarını etkilemek, gençler arasında yaygın olarak ifade edilen bir katılım yöntemi değildir.**
- Gençler, yaşadıkları şehirlerdeki sorunları, genellikle internet ve sosyal medya üzerinden istek ve şikâyetlerle çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.
- **Yerel yönetimlerin mevcut karar alma mekanizmaları ve bu mekanizmaları etkileyebilecek konumdaki sivil toplum gibi aktörler konusunda, gençler arasında bir farkındalık eksikliği bulunmaktadır.**
- Her dört gençten sadece biri, yaşadığı şehirde sorunları çözmek için inisiyatif aldığını belirtirken, bu oran kadınlarda beşte bire düşmektedir.
- **Gençlerin, kendi şehirlerindeki dernek - vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine gönüllü, takipçi veya destekçi olarak katılmadıkları görülmektedir.**
- Sivil toplum kuruluşlarında bulunan hiyerarşik ve kapsayıcı olmayan organizasyon yapısı, gençlerin sivil topluma katılımının önündeki en önemli engellerden biridir.
- **Temel yaşam koşullarındaki güçlükler, işsizlik, zamansızlık gibi sorunlar ve imkânsızlıklar, gençlerin sivil toplum faaliyetlerine katılımını zorlaştırmaktadır.**
- Siyasi kutuplaşma, siyasi riskler ve yüksek yaş ortalamasına sahip siyaset kurumunun onlara hitap edememesi, gençlerin parti üyeliklerinin düşük oranda olmasının sebepleri arasındadır.
- **Toplumsal, ailevi baskılar, kadınlara sivil toplumda yeterince yer verilmemesi ve ekonomik imkânsızlıklar nedeniyle kadınlar, sivil toplum kuruluşlarından uzak durmaktadır.**
- Siyasette kadına yönelik dil ve üslup, kadınların siyasete katılımını olumsuz etkileyen en önemli nedenlerden biridir.
- **Her iki grup da; ev içi sorumluluklar, ailevi engellerle karşılaşma, özgüven eksikliği ve toplumsal baskıların, kadınların siyasete girmesinin önündeki en büyük zorluklar olduğu konusunda hemfikirlerdir.**
- Gençlerin oy kullanırken en çok önem verdikleri parti politikasının, %39,1 ile iş bulma / istihdam yaratma yönünde olduğu görülmektedir.
- **Araştırmaya katılan gençlere, şehirlerindeki sorunların çözümünde kime güvendikleri sorulduğunda, neredeyse hiç kimseye güvenmedikleri ortaya çıkmıştır.**

Bu çıkarımlar ışığında; gençlerin yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine katılımının artırılması için getirilebilecek önerilerden birkaç tanesi ise şu şekildedir;

- Belediyelerin, gençlerin gündelik hayatını ve refahını etkileyen kararları, gençlere birlikte almayı önceliklendirmesi gerekmektedir.
- **Her iki gençten bir tanesi için öncelikli olan istihdam ve eğitim konuları, siyasi kutuplaşmanın en az yaşandığı politika alanları olduklarından yerel yönetimlerde gençlerin katılımını artırmayı hedefleyen süreçlerin de önceliği olmalıdır.**
- Mevcut karar alma mekanizmaları hakkında farkındalığın ve erişilebilirliğin geliştirilmesi gerekirken, gençlerin ve özellikle genç kadınların bu mekanizmalara katılımları önündeki engellerin azaltılması için çalışmalar yürütülmelidir.
- **Gençlerin yerel yönetimlerde karar alma süreçlerine katılma talebini karşılamak isteyen politika yapıcılar için; karar alma mekanizmalarına katılımlarında kullanılacak süreçlerin gençlerle birlikte tasarlanması, yönetilmesi ve bu süreçlerin kamusal şeffaflık içinde gerçekleştirilmesi, öncelikli adımlar olmalıdır.**

Kaynakça

Akay, Hale. n.d. YEREL YÖNETİMLERDE KATILIMCI MEKANİZMALAR VE SÜREÇLER. İstanbul: Türkiye Avrupa Vakfı.

Bahçeci, Devin, and Volkan Yılmaz. 2014. Gençlerin Siyasi Katılımı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Emrealp, Sadun. 2005. YEREL GÜNDEM 21 UYGULAMALARINA YÖNELİK KOLAYLAŞTIRICI BİLGİLER EL KİTABI. İstanbul: IULA-EMME Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. 2013. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı.

IPU Parline. n.d. Monthly ranking of women in national parliaments
<https://data.ipu.org/women-ranking?month=9&year=2021>

Next Generation Türkiye Çalışma Grubu. 2017. «Next Generation Türkiye»
https://www.britishcouncil.org.tr/sites/default/files/h068_01_next_generation_turkey_report_final_tr.pdf

Pancaroğlu, Gökhan. 2018. 24 Haziran Seçimleri Sonrası Meclise Giren Genç Milletvekilleri. October
<https://www.sivilsayfalar.org/2018/07/04/24-haziran-secimleri-sonrasi-meclise-giren-genc-milletvekilleri/>

UN Women. n.d. Facts and figures: Women's leadership and political participation
<https://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>

Varcan, Nezh, Abdurrahman Taraktaş, and Canatay Hacıköylü. 2013. Yerel Yönetimler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi

Women, UN. n.d. Facts and figures: Women's leadership and political participation
<https://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>

World Economic Forum. 2021. Global Gender Gap Report. Geneva: World Economic Forum.
Yılmaz, Cansu. 2020. Türkiye'de Kadınların Siyasete Katılımı
<https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-de-kadinlarin-siyasete-katilimi>

Aralık 2021